

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kompletterande lagstiftning om den europeiska gräns- och kustbevakningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar av gränsbevakningslagen, lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet, sjöräddningslagen, polislagen, skjutvapenlagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, utlänningslagen och lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

Syftet med propositionen är att genomföra de ändringar som Europaparlamentets och rådets förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning förutsätter i den nationella lagstiftningen. De föreslagna ändringarna gäller främst myndigheternas befogenheter, beslutsfattande och ömsesidiga informationsutbyte.

Propositionen anknyter till statens budgetproposition 2021, och avsikten är att behandla propositionen tillsammans med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	6
2.1 Integrerad gränsförvaltning i Europa	6
2.2 Skydd av grundläggande rättigheter	6
2.3 Den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka	7
2.4 Den stående styrkans befogenheter	7
2.5 Effektivisering av återvändandeverksamhet	9
2.6 Stödenheter för migrationshantering	10
2.7 Eurosur	10
2.8 Skydd för personuppgifter	10
2.9 Reserv med övervakare av återvändande med tvång	11
2.10 Genomförandebestämmelser	12
3 Nuläge och bedömning av nuläget	12
3.1 Uppgifter och befogenheter	12
3.2 Behandling av personuppgifter	14
3.3 Reserv med övervakare av återvändande med tvång	14
3.4 Nationell rörelsefrihet	15
3.5 Sjöräddning	16
4 Förslagen och deras konsekvenser	16
4.1 De viktigaste förslagen	16
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	17
5 Alternativa handlingsvägar	22
6 Remissvar	23
7 Specialmotivering	28
7.1 Gränsbevakningslagen	28
7.2 Lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet	31
7.3 Sjöräddningslagen	33
7.4 Polislagen	33
7.5 Skjutvapenlagen	35
7.6 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	35
7.7 Utlänningslagen	36
7.8 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen	38
8 Ikraftträdande	38
9 Verkställighet och uppföljning	39
10 Förhållande till andra propositioner	39
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	39
LAGFÖRSLAG	48
Lag om ändring av gränsbevakningslagen	48
Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet	50
Lag om ändring av 12 § i sjöräddningslagen	51

RP 141/2020 rd

Lag om ändring av 9 kap. 9 i och 9 j § i polislagen	51
Lag om ändring av 17 § i skjutvapenlagen	53
Lag om ändring av 31 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	54
Lag om ändring av utlänningslagen	55
Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen	56
BILAGA	58
PARALLELLTEXT	58
Lag om ändring av gränsbevakningslagen	58
Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet	61
Lag om ändring av 12 § i sjöräddningslagen	62
Lag om ändring av 9 kap. 9 i och 9 j § i polislagen	63
Lag om ändring av 17 § i skjutvapenlagen	66
Lag om ändring av 31 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	67
Lag om ändring av utlänningslagen	68
Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen	70

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Avsikten med propositionen är att föreslå de kompletterande nationella bestämmelser som krävs i lagstiftningen enligt Europaparlamentets och rådets förordning [\(EU\) 2019/1896](#) om den europeiska gräns- och kustbevakningen (nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*) och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624. Propositionen utgör en del av den strategiska helheten Den trygga rättsstaten Finland i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering.

Den europeiska gräns- och kustbevakningen grundades genom Europaparlamentets och rådets förordning 2016 för att säkra en integrerad gränsförvaltning vid Europas yttre gränser. Europaparlamentet och rådet har i november 2019 utfärdat en ny gräns- och kustbevakningsförordning som till största delen trädde i kraft den 4 december 2019. Genom förordningen upphävs förordningarna (EU) nr 1052/2013 om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (nedan *den upphävda Eurosur-förordningen*) och (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kustbevakning (nedan *förordningen (EU) 2016/1624, den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen*).

Genom den nya förordningen effektiviseras de grundläggande rättigheterna fullt ut med beaktande av den yttre gränskontrollen och gemensamma återvändandepolitiken, och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns förutsättningar att agera i tredjeländer förbättras. Förordningen ändrar inte på principen om delat ansvar som godkändes 2016 och enligt vilken ansvaret för den yttre gränskontrollen delas mellan Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och medlemsstaterna, men medlemsstaterna har det primära ansvaret för kontrollen av sina avsnitt av den yttre gränsen.

1.2 Beredning

Beredningen av EU-rättsakten

Kommissionen lade fram sin slutsats om förstärkning och fullständigt ibruktagande av en europeisk gräns- och kustbevakning i sitt meddelande om EU:s fleråriga budgetram (2021–2027) i februari 2018 ([COM\(2018\) 98 final](#)). Enligt Europeiska rådets slutsatser av den 28 juni 2018 ska medlemsstaterna säkerställa en effektiv kontroll av EU:s yttre gränser med ekonomiskt och materiellt stöd från EU. Dessutom ska antalet återvändande effektiviseras märkbart. Enligt slutsatserna bör Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns stödjande roll i båda dessa uppgifter, inklusive samarbetet med tredjeländer, stärkas genom att öka byråns resurser och stärka dess befogenheter ([EUCO 9/18](#)).

Kommissionen lämnade sitt förslag till en ny förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen i september 2018 ([COM\(2018\) 631 final](#)). Förslaget har behandlats av rådets arbetsgrupp för gränsfrågor och strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl (SCIFA). Behandlingen av förslaget påbörjades i Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor i oktober 2018. Europaparlamentet och rådet nådde på ett trepartsmöte våren 2019 samförstånd om förslaget till förordning.

Ett utkast till statsrådets U-skrivelse behandlades i EU-beredningssektionerna 6 och 7.

RP 141/2020 rd

Ärendet har behandlats i riksdagen utgående från en U-skrivelse ([U 95/2018 rd](#) – FvUU 34/2018 rd, StoURSk 148/2018 rd, UJ 43/2018 vp – StoURSk 198/2018 rd).

Statsrådet ansåg att kommissionens förslag till storleken på en stående insatsstyrka var överdimensionerat. Under förhandlingarna motiverade kommissionen styrkans storlek bland annat med byråns nuvarande behov, effektivisering av återvändandeverksamheten, insatser i tredje-länder och beredskap för eventuella kommande kriser. Utifrån en totalbedömning var Finland redo att godkänna en kompromiss om en stående styrka.

Under behandlingen gjordes i förordningens bestämmelser om behandling av personuppgifter ändringar som återspeglar Europeiska datatillsynsmannens observationer och som säkerställer att kraven i EU:s dataskyddslagstiftning och stadgan om de grundläggande rättigheterna uppfylls när personuppgifter behandlas. Dessutom har medlemsstaternas och rådets roll stärkts vad gäller beslutsfattande om gränssäkerhet i enlighet med Finlands förhandlingsmål. Den stående styrkans storlek utökas stegvis från och med 2021 så att det bindande deltagandet i styrkan börjar ett år senare än i kommissionens förslag. Dessutom har det skapats klarhet i att de kommanderingar som krävs av medlemsstaterna grundar sig på byråns behov och att det avtalas med byrån årligen om kortvariga kommanderingar.

Beredningen av propositionen

Inrikesministeriet tillsatte den 6 februari 2020 ett lagstiftningsprojekt för beredning av de ändringar i lagstiftningen som gräns- och kustbevakningsförordningen kräver. För beredningen tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta sitt förslag till regeringens proposition. I arbetsgruppen deltog gränsbevakningsavdelningen, migrationsavdelningen, polisavdelningen och enheten för nationell säkerhet vid inrikesministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, skyddspolisen, Migrationsverket och Tullen. Under behandlingen hörde arbetsgruppen diskrimineringsombudsmannens byrå som sakkunnig. Inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning färdigställde utkastet som tjänstearbete.

Utkastet till regeringens proposition var på remiss från den 12 juni till den 14 augusti 2020. Utkastet sändes på remiss till 40 aktörer som representerade centrala ministerier, myndigheter och övriga intressenter. Utkastet till regeringens proposition, ett sammandrag på svenska samt gräns- och kustbevakningsförordningens texter på finska och svenska finns dessutom tillgängliga på inrikesministeriets webbplats.

Begäran om utlåtande sändes i samband med remissförfarandet även till rådet för bedömning av lagstiftningen vid statsrådets kansli.

Utlåtanden lämnades av migrationsavdelningen och enheten för nationell säkerhet vid inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, riksdagens biträdande justitieombudsman, justitiekanslern i statsrådet, dataombudsmannen, diskrimineringsombudsmannen, centralkriminalpolisen, Migrationsverket, Polisstyrelsen, Norra Karelens gränsbevakningssektion, skyddspolisen, Tullen, Air Navigation Services Finland Ab, Amnesty International Finlands avdelning, FOSU rf, Flyktingrådgivningen rf, Befälsförbundet rf, Gränssäkerhetsunionen rf och Finlands flyktinghjälp rf.

Polisinrättningen i Helsingfors, Kajanalands gränsbevakningssektion, Transport- och kommunikationsverket, Västra Finlands sjöbevakningssektion, Finlands Polisorganisationers Förbund rf och Finska vikens sjöbevakningssektion konstaterade att de inte har ett utlåtande om propositionen.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten på <https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden SM001:00/2020.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 Integrerad gränsförvaltning i Europa

Syftet med gräns- och kustbevakningsförordningen är att säkerställa europeisk integrerad gränsförvaltning vid de yttre gränserna för att effektivt och med full respekt för de grundläggande rättigheterna förvalta gränserna och att effektivisera unionens återvändandepolitik. Genom förordningen säkerställs en hög nivå av inre säkerhet inom EU med full respekt för de grundläggande rättigheterna, och samtidigt skyddas den fria rörligheten för personer inom EU (artikel 1). (Artikel 1). Det huvudsakliga innehållet i Europas integrerade gränsförvaltning förblir oförändrat i förordningen. Grundläggande rättigheter, utbildning, forskning och innovation ska vara övergripande komponenter i genomförandet av en europeisk integrerad gränsförvaltning (artikel 3).

Medlemsstaternas nationella myndigheter med ansvar för gränsförvaltningen, de nationella myndigheter som ansvarar för återvändande och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ska utgöra den europeiska gräns- och kustbevakningen (artikel 4).

Förordningen effektiviserar den europeiska gräns- och kustbevakningens verksamhet genom att Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns funktionsförmåga stärks, återvändandeverksamheten effektiviseras och det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur integreras som en del av den europeiska gräns- och kustbevakningen.

Den europeiska gräns- och kustbevakningen ska garantera skyddet av de grundläggande rättigheterna när den utför sina uppgifter enligt förordningen i enlighet med relevant unionsrätt, särskilt stadgan om de grundläggande rättigheterna, och relevant internationell rätt, bland annat konventionen angående flyktingars rättsliga ställning från 1951 och därtill hörande protokoll från 1967, konventionen om barnens rättigheter samt skyldigheter avseende rätten till internationellt skydd, särskilt principen om non-refoulement (artikel 80.1). EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna tillämpas av unionens institutioner, organ och byråer samt medlemsstater när de tillämpar unionsrätten (stadgan om de grundläggande rättigheterna, artikel 51.1).

Genomförandet av Europas integrerade gränsförvaltning effektiviseras genom en flerårig strategisk policycykel med vars hjälp bland annat medlemsstaternas operativa planering för gränsförvaltning och återvändanden, beredskapsplanering och nationell planering av kapacitetsutvecklingen styrs (artikel 9). Policycykeln grundar sig på en strategisk riskanalys som Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån utarbetar och enligt vilken kommissionen utarbetar ett policydokument och överlämnar det till Europaparlamentet och rådet för diskussion. Efter denna diskussion ska kommissionen anta ett meddelande om upprättandet av en flerårig strategisk policy för en europeisk integrerad gränsförvaltning för en period på fem år. (Artikel 8).

2.2 Skydd av grundläggande rättigheter

Gräns- och kustbevakningsbyrån bidrar till en fortlöpande och enhetlig tillämpning av unionsrätten, inklusive unionens regelverk för de grundläggande rättigheterna och i synnerhet Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, vid de yttre gränserna (artikel 5.4 i gräns- och kustbevakningsförordningen). I gräns- och kustbevakningsförordningen säkerställs processuella garantier för skyddet av de grundläggande rättigheterna genom en strategi och en

handlingsplan för grundläggande rättigheter som ska utarbetas för gräns- och kustbevakningsbyrån (artikel 80), genom ett konsultativt rådgivande forum för byråns förvaltningsråd i frågor som gäller grundläggande rättigheter (artikel 108) och ett system för klagomål i frågor som gäller eventuella kränkningar av de grundläggande rättigheterna (artikel 111). Ny reglering är övervakare av grundläggande rättigheter i byråns tjänst, som fortlöpande ska bedöma hur de grundläggande rättigheterna respekteras inom den operativa verksamheten, tillhandahålla rådgivning och assistans och bidra till främjandet av grundläggande rättigheter som en del av europeisk integrerad gränsförvaltning (artikel 110). På alla insatser som byrån samordnar ska en uppförandekod tillämpas som syftar till att garantera rättsstatsprincipen och principen om respekt för grundläggande rättigheter, med särskilt fokus på utsatta personer (artikel 81).

2.3 Den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka

En operativ och behörig stående styrka på totalt 10 000 personer inrättas vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för den europeiska gräns- och kustbevakningens behov. Den stående styrkan består av byråns personal för operativa insatser (kategori 1), personal som utplaceras från medlemsstaterna till byrån för en längre tid (kategori 2) och för kortvarig utplacering (kategori 3) samt reserven för snabba insatser (kategori 4). (Artikel 54.1). Medlemsstaterna ska delta i den stående styrkan i kategorierna 2, 3 och 4 med det antal personer som anges i bilaga II, III och IV i förordningen. Den stående styrkan ersätter de olika reserver som byrån haft till sitt förfogande och som med undantag för reserven för snabba insatser har grundat sig på frivilligt deltagande från medlemsstater.

Finlands andel av den stående styrkan är:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027 och framåt
kategori 2	8	10	10	15	20	25	30
kategori 3	72	70	80	85	100	105	110
kategori 4	30	30	30	30	-	-	-

Gräns- och kustbevakningsbyrån ska utplacera medlemmar av den stående styrkan som medlemmar i gränsförvaltningsenheterna, stödenheterna för migrationshantering och återvändandeenheterna i samband med gemensamma insatser, snabba gränsinsatser, återvändandeeinterventioner eller annan relevant operativ verksamhet i medlemsstaterna eller i tredjeländer. Sådan verksamhet får endast utföras med tillstånd från den berörda medlemsstaten eller det berörda tredjelandet (artikel 54.2). Undantag från tillstånd från medlemsstaterna är situationer vid de yttre gränserna som kräver brådiskande åtgärder där rådet genom sitt beslut kan ålägga en medlemsstat att ta emot temporär hjälp i sina gränsövervakningsuppgifter (artikel 42).

Den stående styrkan är tillgänglig från och med den 1 januari 2021. Artikel 20 som gäller europeiska gräns- och kustbevakningsenheter, artikel 30 som gäller reserv med eskortörer vid återvändande med tvång och artikel 31 som gäller reserv med återvändandeexperter som eskortörer i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen tillämpas fram till det.

2.4 Den stående styrkans befogenheter

Medlemmar i enheterna ska ha kapacitet att utföra uppgifter och utöva befogenheter vad gäller gränskontroll och återvändande samt uppgifter som är nödvändiga för att uppnå målen med

förordningarna (EU) nr 656/2014 om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser (nedan *förordningen om övervakning av de yttre havsgränserna*), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (nedan *återvändandedirektivet*) (artikel 82.1). De medlemmar i den stående styrkan som är utplacerade som medlemmar i enheterna ska ha kapacitet att genomföra gränskontroll- eller återvändandeuppgifter, inklusive uppgifter som kräver verkställande befogenheter som föreskrivs i tillämplig nationell rätt eller, för ordinarie personal, uppgifter som kräver verkställande befogenheter. Medlemmarna i den stående styrkan ska uppfylla de krav på specialutbildning och professionalism som föreskrivs i artikel 16.1 tredje stycket i Schengenregelverket eller andra relevanta instrument. (Artikel 54.3).

När medlemmarna i enheterna utför uppgifter och utövar befogenheter, särskilt sådana som kräver verkställande befogenheter, behöver de tillstånd av värdmedlemsstaten på dess territorium. Medlemmarna i enheterna i den bestående styrkan ska, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, fullt ut säkerställa respekten för de grundläggande rättigheterna och följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstatens nationella rätt. (Artikel 82.1, 82.2 och 82.3). Bestämmelsen om tillstånd från värdmedlemsstaten fogades till förordningen vid behandlingen av den för att säkerställa att befogenheterna används korrekt i värdmedlemsstaten.

Uppgifterna och befogenheterna för medlemmarna i enheterna motsvarar huvudsakligen befogenheterna i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen. De kan utföra uppgifter inom gränskontroll och återvändande som kräver befogenheter, såsom att utföra uppgifter som gäller gränskontroller och återvändande i enlighet med den uppgiftsprofil som gräns- och kustbevakningsbyrån förutsätter. Om uppgifter för tjänstemän som hör till byråns operativa personal föreskrivs i artikel 55.7. De ska ha kapacitet för bland annat utförande av gränskontroller, utfärdande eller nekande av visum vid gränsen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex), gränsövervakning, inklusive ingripande eller gripande av personer, samordning med tredjeländer för att identifiera personer som omfattas av ett beslut om återvändande och eskort av tredjelandsmedborgare vid återvändande med tvång.

Grundprinciperna för ledningen av operationer vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån förblir oförändrade i reformen, likaså värdmedlemsstatens, det vill säga den mottagande medlemsstatens, ansvar för ledning av insatser. Den stående styrkans enheter leds av värdmedlemsstaten. Enheternas medlemmar ska sköta uppgifter och utöva befogenheter endast i enlighet med anvisningar från värdmedlemsstatens gränsbevakare eller personal som deltar i uppgifter som gäller återvändande och huvudsakligen i deras närvaro. Bruk av maktmedel ska ske i enlighet med värdmedlemsstatens nationella lagstiftning och i närvaro av gränsbevakare från värdmedlemsstaten. I förordningen avses med gränsbevakare en gränsbevakare som definieras i kodex om Schengengränserna, det vill säga en tjänsteman vars verksamhetsställe enligt nationell lagstiftning finns antingen vid ett gränsövergångsställe eller på gränsen eller i dess omedelbara närhet och som utför gränsövervakning i enlighet med denna förordning och nationell lagstiftning. I Finland definieras gränskontrollmyndighet i 3 § i utlänningslagen (301/2004) och definitionen omfattar även polisen. Med gränsbevakare som nämns i förordningen avses också finländska polismän i uppgifter relaterade till återvändande.

I alla situationer ger värdmedlemsstaten anvisningar till de enheter i den stående styrkan som finns inom dess territorium. Enheterna iakttar den operativa plan som värdmedlemsstaten och

byrån utarbetar i samråd och arbetar enligt värdmedlemsstatens anvisningar och i princip under ledning av värdmedlemsstatens tjänstemän. Medlemmar i enheterna ska, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, till fullo respektera de grundläggande rättigheterna, däribland tillträde till asylförfaranden och mänsklig värdighet, och ska särskilt ta hänsyn till utsatta personer. (Artikel 43).

En värdmedlemsstat får befullmäktiga medlemmar i enheterna att agera för dess räkning så att tjänstemän från medlemsstaten inte deltar. Värdmedlemsstaten får också ge medlemmar i enheterna rätt att använda våld på dess territorium när värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän inte är på plats. Beslut om nekad inresa enligt kodex om Schengengränserna och beslut om att neka visum vid gränsen i enlighet med viseringskodex får endast fattas av värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän, om inte värdmedlemsstaten gett medlemmarna i enheterna tillstånd att agera för dess räkning. (Artikel 82.4, 82.8 och 82.11).

Ordinarie personal som är medlemmar i enheterna ska bära den stående styrkans uniform när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter. Medlemmar i enheterna som medlemsstaterna utplaceras för en längre tid eller kortvarigt ska bära sina egna uniformer då de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter. Alla medlemmar i enheterna ska bära synlig personlig identifikation och en blå armbindel med unionens och byråns insignier på uniformen för att de ska kunna identifieras som deltagare i en gemensam insats, en utplacering av en stödenhet för migrationshantering, ett pilotprojekt, en snabb gränsinsats, en återvändandeinsats eller en återvändandeintervention. Medlemmarna i enheterna ska alltid ha en ackrediteringshandling med sig. (Artikel 82.6). Ackrediteringshandlingen ska utfärdas på värdmedlemsstatens officiella språk och ett annat officiellt språk vid unionens institutioner till medlemmarna i enheterna så att de kan identifieras och som bevis på innehavarens rätt att utföra de uppgifter och utöva de befogenheter som avses i artikel 82. Ackrediteringshandlingen ska innehålla medlemmens namn och medborgarskap, grad eller yrkestitel, ett nytaget digitalt fotografi och de uppgifter som medlemmen har rätt att utföra under utplaceringen. (Artikel 83).

2.5 Effektivisering av återvändandeverksamhet

Gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet som gäller återvändande och möjlighet att tillhandahålla medlemsstaterna tekniskt och operativt stöd utvidgas. Medlemsstaterna ska dock fortfarande ensamma behålla ansvaret för att utfärda beslut om återvändande och för att besluta om de åtgärder som rör förvar av personer som är föremål för ett beslut om återvändande i enlighet med återvändandedirektivet. Verkställigheten av beslut om återvändande är en ny, uttrycklig skyldighet för medlemsstaterna. (Artikel 7). Byrån ska, när den sköter uppgifter som gäller återvändande respektera de grundläggande rättigheterna, de allmänna principerna i unionsrätten och internationell rätt, däribland internationellt skydd, respekten för principen om non-refoulement och barns rättigheter (artikel 48.1).

Gräns- och kustbevakningsbyrån bistår med tekniskt och operativt stöd i fråga om verkställande av åtgärder för återvändande på begäran av den berörda medlemsstaten eller på eget initiativ och i samförstånd med medlemsstaten. Den börjar följa medlemsstaternas operativa behov i fråga om verkställande av återvändande och börjar också stödja beredandet av beslut om återvändande, identifiering av tredjelandsmedborgare och övriga åtgärder som gäller återvändande, såsom kontakt till tredjeländer (artikel 48). Dessutom ska byrån driva och vidareutveckla en integrerad plattform för hantering av återvändande och kommunikationsinfrastruktur som möjliggör utbyte av uppgifter om återvändande via medlemsstaternas administrationssystem för återvändande som ansluts till plattformen, inklusive personuppgifter (artikel 49). I Finland ansvarar polisen för verksamheten relaterad till återvändande.

2.6 Stödenheter för migrationshantering

Enligt artikel 40 i gräns- och kustbevakningsförordningen får en medlemsstat som står inför oproportionella migrationsutmaningar i vissa hotspot-områden vid sina yttre gränser som kännetecknas av stora inkommande blandade migrationsflöden begära teknisk och operativ förstärkning från stödenheter för migrationshantering bestående av expertgrupper som består av medlemmar i den stående styrkan och annan operativ personal, experter från Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo) och Europol och vid behov experter från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) och experter från relevanta unionsorgan och unionsbyråer samt medlemsstaterna.

Den tekniska och operativa förstärkning som tillhandahålls av den stående styrkan inom ramen för stödenheter för migrationshantering kan innefatta tillhandahållande av följande: stöd i samband med screening av tredjelandsmedborgare som anländer till de yttre gränserna, bland annat genom identifiering, registrering och intervjuer samt, på medlemsstatens begäran, upptagande av tredjelandsmedborgares fingeravtryck och tillhandahållande av information om syftet med dessa förfaranden. Stödenheterna kan även ge inledande information till personer som vill söka internationellt skydd och hänvisa dessa personer till den berörda medlemsstatens behöriga nationella myndigheter eller till de experter som utplaceras av Easo. Även tekniskt och operativt stöd i samband med återvändande i enlighet med artikel 48 i förordningen, inklusive förberedelse och organisation av återvändandeinsatser, samt nödvändig teknisk utrustning kan höra till stödenheternas uppgifter.

Kommissionen fastställer alltid i samarbete med värdmedlemsstaten och relevanta organ, byråer och ämbetsverk i unionen de uppdrag som vid varje tidpunkt hör till stödenheternas uppgifter och ansvarar för samordningen av åtgärderna. Stödenheterna för migrationshantering ska vid behov omfatta personal med särskild sakkunskap om skydd av barn, människohandel, skydd mot könsrelaterad förföljelse eller grundläggande rättigheter. I gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs endast om den stående styrkans befogenheter och eventuella uppgifter, medan författningsgrunden för stödenheternas övriga medlemmar baserar sig på bland annat nämnda EU-rättsakter som gäller EU-byråer.

2.7 Eurosur

Det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur integreras genom förordningen och blir en del av den europeiska gräns- och kustbevakningen. I systemet för situationsbilder ska i fortsättningen också ingå gränskontroller som utförs vid gränsövergångsställen och uppgifter om övervakning av de yttre luftgränserna. Detaljerna i regleringen om situationsbilder har preciserats (artikel 19, 24 och 25). Till andra delar förblir regleringen oförändrad.

2.8 Skydd för personuppgifter

Skyldigheten att utbyta information enligt artikel 12 i förordningen gäller medlemsstaternas utlämnande av uppgifter. Enligt skäl 99 i ingressen bör all behandling av personuppgifter som utförs av medlemsstaterna utföras i enlighet med EU:s dataskyddslagstiftning. På behandlingen av personuppgifter tillämpar gräns- och kustbevakningsbyrån Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG. Enligt artikel 15 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska byrån, i enlighet med artikel 92, utveckla, ta i bruk och driva ett informationssystem som kan utbyta säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter med

de aktörer som avses artikeln, och som kan utbyta de personuppgifter som avses i artiklarna 86–91. Om utlämnande av personuppgifter till andra förvaltningsorgan, organ, byråer och ämbetsverk i unionen föreskrivs i artikel 86 i förordningen. I artikel 87 anges syftet med behandling av personuppgifter på byrån, i artikel 88 med behandling av personuppgifter som samlats in under insatser och annan verksamhet, i artikel 90 med behandling av operativa personuppgifter och i artikel 91 med lagring av uppgifter.

Om behandling av personuppgifter inom ramen för Eurosur föreskrivs i artikel 89. Identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg ska vara de enda personuppgifter som får göras tillgängliga i den europeiska situationsbilden och i de specifika situationsbilderna och i Eurosurs fusionstjänster.

I det system för hantering av återvändanden som ska inrättas på central nivå får personuppgifter behandlas om det behövs för att byrån ska kunna tillhandahålla tekniskt och operativt stöd vid återvändanden. Personuppgifterna ska endast omfatta biografiska uppgifter eller passagerarlistor. Personuppgifter får endast överföras om de är nödvändiga för att byrån ska kunna bistå vid samordning eller organisation av återvändandeinsatser till tredjeländer, oavsett transportmedel. Sådana personuppgifter ska överföras till plattformen endast när ett beslut om att inleda en återvändandeinsats har fattats, och ska raderas så snart insatsen har avslutats. Biografiska uppgifter får överföras till plattformen endast om de inte är tillgängliga för medlemmar i enheter och grupper i SIS-systemet i enlighet med artikel 17.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 (39) om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (nedan *SIS-återvändandeförordningen*). (Artikel 49).

Byrån kan i detta syfte behandla personuppgifter bland annat för uppgifter som krävs för identifiering av tredjelandsmedborgare och för andra av medlemsstaternas åtgärder inför och i samband med återvändande. Byrån kan dessutom bistå medlemsstater vid anskaffande av resehandlingar som behövs för återvändande med deltagande av relevanta myndigheter i tredjeländer. Byrån får även använda plattformen för systemet för hantering av återvändanden för säker överföring av biografiska eller biometriska uppgifter, inklusive alla typer av handlingar som kan betraktas som bevis eller prima facie-bevisning för medborgarskap för tredjelandsmedborgare som är föremål för beslut om återvändande, om överföringen av sådana personuppgifter är nödvändig för att byrån på begäran av en medlemsstat ska kunna bistå i arbetet med att bekräfta tredjelandsmedborgares identitet och medborgarskap i enskilda fall. Sådana uppgifter får inte lagras på plattformen och ska raderas omedelbart efter en bekräftelse på mottagandet. (Artikel 48 och 49).

Om utlämnande av personuppgifter i samarbete mellan byrån och tredjeländer föreskrivs i artikel 73 och 86.

2.9 Reserv med övervakare av återvändande med tvång

Enligt artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska medlemsstaterna ansvara för att bidra till reserven med övervakare av återvändande med tvång genom att utse övervakare, dock utan att begränsa dessa övervakares oberoende enligt den nationella lagstiftningen. Byrån ska också bidra med övervakare av grundläggande rättigheter som avses i artikel 110 till reserven.

Medlemsstaternas bidrag i form av övervakare av återvändande med tvång till återvändandeinsatser och återvändandeinterventioner för det kommande året ska planeras på grundval av årliga bilaterala förhandlingar och avtal mellan byrån och medlemsstaterna. I enlighet med dessa avtal

ska medlemsstaterna ställa övervakare av återvändande med tvång till förfogande för utplacering på byråns begäran, såvida de inte befinner sig i en exceptionell situation som i hög grad påverkar fullgörandet av nationella uppgifter. En sådan begäran ska framställas minst 21 arbetsdagar före den planerade utplaceringen, eller fem arbetsdagar om det handlar om en snabb återvändandeintervention.

2.10 Genomförandebestämmelser

Kommissionen ska enligt artikel 24 anta en genomförandeakt som anger närmare uppgifter om situationsbildernas informationsskikt och reglerna för att upprätta särskilda situationsbilder och om årliga betalningsarrangemang för inrättandet av den stående styrkan enligt artikel 61. Genomförandeakterna antas med iakttagande av granskningsförfarandet i artikel 5 i förordningen (EU) nr 182/2011. Dessa akter har ännu inte antagits.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

3.1 Uppgifter och befogenheter

Enligt 3 § i gränsbevakningslagen (578/2005) ansvarar gränsbevakningsväsendet för samarbetet med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. I 15 a § 1 mom. i lagen föreskrivs om det nationella beslutsfattandet när Finland framställer begäran till byrån om en snabb gränsintervention. I 2 mom. föreskrivs om Finlands åtgärder i en situation som kräver brådskanie insatser vid den yttre gränsen där rådet ålägger Finland att ta emot temporär hjälp i sina gränsövervakningsuppgifter. Beslut om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ställa gränsbevakningsmän till förfogande för snabba gränsinsatser fattas enligt 15 b § 1 mom. av chefen för Gränsbevakningsväsendet inom gränserna för den kvot som fastställts för Finland. Enligt 2 mom. beslutar Gränsbevakningsväsendet om sitt deltagande i byråns andra insatser och övriga verksamhet samt inom sitt eget ansvarsområde om lämnande av eller begäran om tekniskt eller operativt bistånd.

Om befogenheterna för dem som hör till en snabb gränsinterventionsenhet som är utplacerad i Finland och gästande tjänstemän som deltar i gemensamma insatser och pilotprojekt i Finland föreskrivs i 35 a § i gränsbevakningslagen. Sådana tjänstemän har när de följer anvisningar av en behörig finsk tjänsteman samma befogenheter att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna som gränsbevakningsmännen har med undantag för beslut enligt artikel 14 att neka inresa. Tjänstemännen har även rätt att använda maktmedel enligt 35 § 1 mom. i en behörig finländsk tjänstemans närvaro, om deras hemmedlemsstat har gett sitt samtycke och rätten inte har begränsats i en operativ plan eller i de anvisningar som Finland har meddelat.

I 9 kap. 9 i och j § i polislagen (872/2011) föreskrivs om polisens deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet. Enligt 9 i § 1 mom. beslutar Polisstyrelsen om ställande av polismän till byråns förfogande som eskortörer vid återvändande med tvång. Enligt 1 § i polisförvaltningslagen (110/1992) är Polisstyrelsen, som är underställd inrikesministeriet, polisens högsta ledning i fråga om andra polisenheter än skyddspolisen. Skyddspolisen är en riksomfattande enhet som är underställd inrikesministeriet. Lagen om ändring av polisförvaltningslagen (860/2015), som reformerade ledningsförhållandena, trädde i kraft den 1 januari 2016. Därför bör bestämmelserna om beslutsfattandet i 9 kap. 9 i § 1 mom. i polislagen uppdateras i fråga om skyddspolisens polismän.

Enligt 9 kap. 9 i § 1 mom. i polislagen beslutar Polisstyrelsen också om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån framställa begäran om att i Finland till förfogande få eskortörer vid

återvändande med tvång och att sända ut polismän till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns insatser och övriga verksamhet. Av samma skäl som ovan bör bestämmelserna om beslutsfattandet uppdateras i fråga om utplacering av polismän från skyddspolisen. Enligt 2 mom. beslutar inrikesministeriet om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån framställa begäran om att i Finland inleda en återvändandeintervention och en snabb återvändandeintervention. I 3 mom. föreskrivs om en polismans befogenheter när han eller hon utför ovan nämnda uppgifter. På polismannens befogenheter tillämpas de bestämmelser som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland, om inte något annat följer av förordning (EU) 2016/1624.

Enligt 9 kap. 9 j § i polislagen har en främmande stats behöriga tjänsteman som deltar i Finland i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns uppgifter som gäller återvändande rätt att enligt anvisningar från en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. En främmande stats behöriga tjänsteman har rätt att under en finsk polismans uppsikt använda sådana maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. En behörig tjänsteman från en främmande stat har rätt att använda ett maktmedelsredskap endast om en finsk polisman inom ramen för sina befogenheter bemyndigar den behöriga tjänstemannen till det i ett enskilt fall, om inte något annat följer av artikel 40 i förordning (EU) 2016/1624.

Enligt 17 § 1 mom. 13 punkten i skjutvapenlagen (1/1998) gäller lagen inte överföring till eller från Finland och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas av sådana tjänstemän från Europeiska unionens medlemsstater som är verksamma på finskt territorium och som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624.

I 95 § i utlänningslagen föreskrivs om inlämnande av ansökan om internationellt skydd. En ansökan om internationellt skydd ska lämnas in till polisen eller gränskontrollmyndigheten vid ankomsten till landet eller så snart som möjligt efter det. Polisen eller gränskontrollmyndigheten ska registrera ansökan utan dröjsmål. I 133 § i lagen föreskrivs om registrering av invandrare vid massinvandring.

Enligt 152 § i utlänningslagen beslutar Migrationsverket om avvisning och utvisning antingen på framställning av polisinrättningen eller gränskontrollmyndigheten eller på eget initiativ. Enligt 146 a § i utlänningslagen avses med återvändande ett förfarande för avlägsnande som innebär att en tredjelandsmedborgare som har fått ett beslut om nekad inresa, avvisning eller utvisning antingen frivilligt avlägsnar sig eller avlägsnas ur landet till ursprungslandet eller ett annat land. Enligt 151 § i utlänningslagen verkställer polisen och gränskontrollmyndigheten beslut om att avlägsna personer ur landet. Enligt 31 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011, nedan *mottagningslagen*) kan Migrationsverket och förläggningarna som stöd för återresa betala ett så kallat understöd för frivilligt återvändande till exempel till en tredjelandsmedborgare som sökt internationellt skydd.

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen (1326/2014) finns det för främjande av likabehandling och förebyggande av diskriminering en diskrimineringsombudsman i anslutning till justitieministeriet. Enligt 2 mom. är diskrimineringsombudsmannen självständig och oberoende i sin verksamhet. Om diskrimineringsombudsmannens uppgifter och behörighet föreskrivs i 19 § i diskrimineringslagen (1325/2014) och i 3 § i lagen om diskrimineringsombudsmannen. I 3 § 2 mom. i lagen om diskrimineringsombudsmannen finns en hänvisning till uppgifter som enligt bestämmelser i annan lagstiftning ankommer på ombudsmannen.

Med stöd av 152 b § i utlänningslagen är diskrimineringsombudsmannen den myndighet som övervakar verkställandet av avlägsnande ur landet och har till uppgift att i alla faser övervaka

hur avlägsnanden ur landet verkställs. Diskrimineringsombudsmannens självständiga och oberoende ställning innebär självständighet och oberoende bland annat när beslut om ombudsmannens resursallokering och personal fattas.

3.2 Behandling av personuppgifter

I 36 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019, nedan *Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag*) finns bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att lämna ut vissa personuppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, byråns sambandsmän samt till de tjänstemän i en medlemsstat som deltar i av byrån samordnade insatser eller pilotprojekt i Finland, med iakttagande av bestämmelserna i förordning (EU) 2016/1624.

I 131 § 4 mom. i utlänningslagen föreskrivs om utlämnande av personuppgifter enligt 131 § 1 mom. till en utländsk myndighet. Enligt bestämmelsen kan personuppgifter trots sekretessbestämmelserna, för identifiering av en utlänning, lämnas ut till en utländsk myndighet med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (nedan *dataskyddsförordningen*), lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *lagen om behandling av personuppgifter i brottmål*) och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, nedan *polisens personuppgiftslag*). Enligt 31 § 2 mom. 1 punkten i polisens personuppgiftslag får polisen trots sekretessbestämmelserna till de behöriga myndigheter som avses i internationella avtal eller andra arrangemang som gäller återtagande av personer som olagligen kommit in och vistas i landet lämna ut personuppgifter för utförande av de uppgifter som avses i de internationella avtalen eller arrangemangen.

Det finns inga separata bestämmelser om Migrationsverkets eller förläggningarnas rätt att utlämna personuppgifter för genomförande av frivilligt återvändande. Utlämnande av uppgifter till en internationell organisation som producerar tjänster för frivilligt återvändande grundar sig på den sökandes samtycke.

3.3 Reserv med övervakare av återvändande med tvång

Målet med gräns- och kustbevakningsförordningen att utöka återvändandeverksamheten och samtidigt garantera att rättsstatsprincipen iakttas och att de grundläggande rättigheterna respekteras. Som följd av dessa mål betonas övervakningens roll och det behövs fler övervakare.

Förordningen ger diskrimineringsombudsmannen en ny uppgift som gäller övervakning av avlägsnanden ur landet. Diskrimineringsombudsmannens övervakning av avlägsnanden ur landet har hittills koncentrerats på återvändanden som finländska myndigheter sköter. I fortsättningen övervakar diskrimineringsombudsmannens tjänstemän även återvändanden som sköts av övriga europeiska medlemsstater utan att de har någon anknytning till finländska myndigheters åtgärder. Tidigare har diskrimineringsombudsmannens deltagande i övervakarreserven varit mycket anspråkslöst och grundat sig på frivillighet. Efter att förordningen har trätt i kraft förutsätts det att medlemsstaterna ställer övervakare till byråns förfogande. Förordningen ger ombudsmannen ett nytt starkt åläggande att delta i en sameuropeisk växande återvändandeverksamhet.

3.4 Nationell rörelsefrihet

EU-förordningen är i kraft som sådan och den får inte förklaras eller preciseras med nationella bestämmelser. Förordningen kan emellertid kräva kompletterande nationella bestämmelser. Gräns- och kustbevakningsförordningen anses förutsätta nationell lagstiftning om den stående styrkans befogenheter i Finland och om överlåtande av personuppgifter till gräns- och kustbevakningsbyrån. För fördelningen av den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka i Finland föreslås bestämmelser om beslutsförfarandet inom inrikesförvaltningens område. Dessutom måste hänvisningarna till förordningen uppdateras i den gällande lagstiftningen.

I gräns- och kustbevakningsförordningen finns nationell rörelsefrihet endast vad gäller befogenheterna för medlemmarna i den stående styrkans enheter. En medlemsstat får ge medlemmar i enheterna tillstånd att agera för dess räkning (artikel 82.4). Då krävs inte att medlemmar i enheterna endast agerar i enlighet med anvisningar från eller, i regel, i närvaro av värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän eller personal som utför uppgifter i samband med återvändande. Värdmedlemsstaten får också med hemmedlemsstatens tillstånd, eller i fråga om personal i kategori 1 med byråns tillstånd, ge medlemmar i enheterna rätt att använda våld på dess territorium trots att värdmedlemsstatens gränsbevakare inte är närvarande i situationen (artikel 82.8). Dessutom får värdmedlemsstaten ge medlemmar i enheterna tillstånd att fatta beslut om nekad inresa vid gränsen enligt kodex om Schengengränserna och beslut om att neka visum vid gränsen (artikel 82.11). Värdmedlemsstaten får ge medlemmar i enheterna tillstånd att göra sökningar i dess nationella databaser (artikel 82.10).

Riksdagen har, när den behandlat den nya gräns- och kustbevakningsförordningen, framhållit att utvidgningen av de operativa befogenheterna inte innebär att befogenheten i fråga om yttre gränskontroll eller återvändande överförs till europeiska gräns- och kustbevakningen. De enheter som byrån sänder ut leds även i fortsättningen av den mottagande medlemsstaten. De gästande tjänstemännen ska, när de utför uppgifter och använder befogenheter, följa unionens och internationell rätt och beakta de grundläggande rättigheterna och den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning. De enheter som arbetar på medlemsstatens territorium iakttar den operativa plan som värdmedlemsstaten och byrån utarbetar i samråd och arbetar enligt värdmedlemsstatens anvisningar och i princip under ledning av värdmedlemsstatens tjänstemän. Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån eller tjänstemän från andra medlemsstater ska inte ges självständig rätt använda befogenheter på finländskt territorium (FvUU 34/2018 rd, s. 7 och 9–10).

Finland kommer inte att använda den nationella rörelsefriheten i förordningen, det vill säga tillåta medlemmar i enheterna att agera för dess räkning, tillåta bruk av våld på sitt territorium utan att finska gränsbevakare eller finsk polis är närvarande eller tillåta medlemmar i enheterna att fatta beslut om att neka eller bevilja visum vid gränsen. Finland ger inte heller medlemmar i enheterna tillstånd att använda nationella databaser. I 36 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag föreskrivs dock om Gränsbevakningsväsendets rätt att överlåta personuppgifter bland annat till de tjänstemän i en medlemsstat som deltar i av gräns- och kustbevakningsbyrån samordnade insatser eller pilotprojekt med iakttagande av gräns- och kustbevakningsförordningen. De har enligt 35 a § i gränsbevakningslagen de befogenheter som har föreskrivits för gränsbevakningstjänstemän att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna samt rätt att enligt 35 § 1 mom. i gränsbevakningslagen använda maktmedel när en behörig finsk tjänsteman är närvarande. Således är det motiverat att även rätten till information är enhetlig. Avsikten är att bestämmelserna som den nationella rörelsefriheten möjliggör bibehålls oförändrade.

3.5 Sjöräddning

Sjöräddningen baserar sig på internationella fördrag, som genomförts genom den nationella lagstiftningen, i Finland till exempel genom sjöräddningslagen (1145/2001) och sjöräddningsförordningen (37/2002). Sjöräddningen är dessutom en delfaktor i EU:s integrerade gränsförvaltning, enligt vilken tekniskt och operativt stöd i samband med sök- och räddningssituationer för personer i sjönöd som kan uppkomma under gränsövervakningsinsatser till havs och som startats enligt förordningen om övervakningen av de yttre sjögränserna och internationell rätt ska beaktas i genomförandet och planeringen.

Vid gemensamma marina insatser stöder gräns- och kustbevakningsbyrån medlemsstaterna även i situationer relaterade till sjöräddning, och för alla insatser utarbetas en operativ plan för övervakning av den yttre havsgränsen. Beredskapen för gemensamma marina insatser som byrån samordnar utgör alltid en fast del av den operativa planeringen och planen. Den omfattar en exakt plan som utarbetas tillsammans med värdlandet och som styr hur eventuella sjöräddningsuppgifter som upptäcks under insatserna samordnas mellan gräns- och kustbevakningsbyrån och värdlandets sjöräddningscentral. Alla enheter som deltar i gemensamma insatser och som samordnas av byrån känner till denna plan och har alltid beredskap att delta i sjöräddningsuppgifter i sina uppgifter under värdlandets ledning. Den beredskap som behövs går igenom i samband med utbildningen före deltagandet i insatser. Gränsbevakningens personal, som deltar i marina insatser från Finland, har genomgått professionell utbildning i sjöräddning, och även Finlands materiel har planerats och utrustats med tanke på sjöräddningsuppgifter. Skyldigheten att rädda personer i livsfara baserar sig direkt på bindande internationella fördrag. Finland har dessutom i hög grad främjat utvecklingen av sjöräddningselementet bland annat genom att delta i utvecklingen av den europeiska gräns- och kustbevakningens gemensamma sjöräddningsutbildning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås ett förfarande om vilket stadgas i gränsbevakningslagen för att genomföra gräns- och kustbevakningsförordningen, genom vilket beslut fattas om deltagandet för inrikesförvaltningens ämbetsverk i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka för att fullgöra Finlands skyldigheter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen. Gränsbevakningslagen kompletteras dessutom med preciserande bestämmelser om en gränsbevakningsmans befogenheter som medlem i en enhet inom den stående styrkan utanför Finland.

För att ta fram och upprätthålla en nationell situationsbild får Gränsbevakningsväsendet rätt till nödvändiga uppgifter om vilka föreskrivs i genomförandeakten, dock inte andra personuppgifter än identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg av polisen, Tullen, Migrationsverket, nödcentralssystemet, luftfartsmyndigheterna och tillhandahållare av trafikrelaterade styrtjänster. De relaterade bestämmelserna införs i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag. Uppgifter i sjöräddningsregistret får behandlas i motsvarande syfte.

Polislagens bestämmelser om deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningen samt gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet uppdateras. Utlänningslagen och polisens personuppgiftslag kompletteras med bestämmelser om rätten att utlämna personuppgifter relaterade till återvändande till gräns- och kustbevakningsbyrån.

Utlänningslagen kompletteras med bestämmelser om befogenheter för en medlem i den stående styrkan att i Finland bistå polisen och gränskontrollmyndigheterna i mottagandet och registreringen av ansökan om internationellt skydd.

Utlänningslagen kompletteras med bestämmelser om diskrimineringsombudsmannens deltagande i reserven med övervakare av återvändande med tvång samt om begäran om sändande av övervakare till Finland.

Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) kompletteras med en bestämmelse om Migrationsverkets rätt att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån utlämna nödvändiga personuppgifter som insamlats med ansökan om stöd för frivilligt återvändande för att möjliggöra frivilligt återvändande.

Dessutom ändras hänvisningarna till förordningen i gränsbevakningslagen, Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag, polislagen och skjutvapenlagen så att de motsvarar den nya förordningen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

EU:s inflytande över medlemsstaternas myndigheter kommer att öka i och med förordningen. Efter förordningens ikraftträdande utgör de nationella myndigheterna (Gränsbevakningsväsendet, polisen, Migrationsverket och Tullen) en del av den europeiska gräns- och kustbevakningen för sin del. Gränsbevakningsväsendet ansvarar nationellt för gränssäkerheten. Det är värt att notera att de myndigheter som svarar för återvändande och frivilligt återvändande (polisen och Migrationsverket) är en del av den europeiska gräns- och kustbevakningen efter förordningens ikraftträdande och därigenom skyldiga att delta i den operativa verksamheten.

När det gäller återvändanden ger förordningen diskrimineringsombudsmannen en ny uppgift som gäller övervakning av avlägsnanden ur landet. I fortsättningen övervakar diskrimineringsombudsmannens tjänstemän även återvändanden som sköts av övriga europeiska medlemsstater utan att de har någon anknytning till finländska myndigheters åtgärder.

De skyldigheter som förordningens ikraftträdande medför innebär att de nationella myndigheternas personal kommer att öka i proportion till de nya uppgifterna. Det innebär att de finländska myndigheternas personal måste utökas med antalet årsverken från och med 2020 för att det stöd som förordning kräver ska kunna ges utan att äventyra nationella uppgifter. Skyldigheten att delta i den stående styrkans uppgifter är mer bindande enligt förordningen än vad fallet är i dag. Den administration som det ökade antalet utplaceringar ger upphov till kräver dessutom två årsverken, medan arbetet med situationsbilden, som ska vara tillgänglig dygnet runt och mer omfattande än tidigare, kräver tre årsverken.

Medlemsstaterna åläggs att utplacera gränsbevakningstjänstemän och annan relevant operativ personal till den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka för såväl långvariga uppdrag som kortvariga uppdrag. Polisens avlägsnandeenheter hör till kategori 3 och utplaceras för fyra månader i taget eller vid behov för kortare tidsperioder.

Även medlemsstaternas deltagande i återvändandeinsatser och återvändandeinterventioner för det kommande året planeras framöver på grundval av årliga bilaterala förhandlingar och avtal mellan byrån och medlemsstaterna som en del av deltagandet i byråns övriga operativa verk-

samhet. Gränsbevakningsväsendet samt de övriga nationella myndigheter (polisen, Migrationsverket, diskrimineringsombudsmannen) som deltar i byråns verksamhet för återvändande ska i och med detta öka det nationella samarbetet i den årliga planeringen och informationsutbytet när det gäller deltagande i byråns operativa verksamhet.

Den fleråriga strategiska policycykeln för den europeiska integrerade gränsförvaltningen och den tekniska standardiseringen ställer ramvillkor för utveckling med EU-finansiering, och anskaffad materiel ska anmälas till pooler, vars skyldighet att delta blir allt mer bindande.

I och med förordningen planerar Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån att anskaffa en avsevärd mängd materiel för gränsbevakningsuppgifter i syfte att stödja verksamheten relaterad till den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka. Med beaktande av EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 som Europeiska rådet avtalade om på toppmötet den 17–21 juli 2020 och enligt vilken byråns totala budget uppgår till 5,148 miljarder euro 2021–2027, vilket innebär en avsevärd minskning jämfört med de planerade siffrorna under beredningen av förordningen (11,27 miljarder euro för 2018 och 9,44 miljarder euro för 2019), innebär ökade förväntningar på medlemsstaternas investeringar i materiel för den operativa verksamhet som samordnas av byrån.

Användningen av finländska tjänstemän i den stående styrkans verksamhet förutsätter utöver ändringar av lagstiftningen även preciseringar av tjänstekollektivavtal och ämbetsverkens administrativa bestämmelser. De uppgifter som den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka svarar för är en ny uppgift på grund av den långvariga utplaceringen och arrangemangen relaterade till arbetsledningen som kräver nya fungerande arrangemang för fullgörandet av skyldigheten.

Ekonomiska konsekvenser

För operativa uppgifter kan personal från Gränsbevakningsväsendet, polisen, Migrationsverket och Tullen som utbildats för gränsövervakning och återvändanden användas. Diskrimineringsombudsmannens byrå utser personer till reserven med övervakare av återvändande med tvång.

I artikel 61 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om en ersättningsmekanism enligt vilken medlemsstaterna får ersättning för deltagande i den stående styrkans verksamhet. Ersättningen täcker högst cirka hälften av de verkliga personalkostnaderna 2021. En förutsättning för att få ersättning är att medlemslandet har utökat sin personal på grund av gräns- och kustbevakningsförordningen. Ersättningsmekanismen täcker inte medlemsstatens kostnader för utbildning och utrustning av styrkan. Mekanismen ersätter inte heller kostnader på grund av nationell användning av personalen om byrån inte använder all personal som ställts till dess förfogande. Med andra ord ersätter gräns- och kustbevakningsbyrån 2021 inte de kostnader som medlemsstaterna förorsakas fullt ut, och även i övrigt endast till den del som personresurserna utökas.

I förordningen åläggs Finland skyldigheten att anvisa 8 personer för långvarig kommendering till byråns förfogande för den stående styrkan 2021. Antalet långvariga kommenderingar ökar och utgör 30 personer från och med 2027 framåt. Dessutom ska Finland ställa 72 personer till byråns förfogande för kortvariga kommenderingar, det vill säga för högst fyra månader om året 2021. Antalet kortvariga kommenderingar ökar och utgör 110 personer från och med 2027 framåt. Skyldigheterna enligt förordningen medför följande årliga kostnader:

RP 141/2020 rd

(1 000 euro)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2027
	790	4 270	4 360	4 780	5 600	6 400	7 500	8 300

Enligt artikel 61 i förordningen ersätter Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån den utkommanderade personal som den använder, men inte den personal som medlemsstaterna ställer till byråns förfogande för den stående styrkan. Det innebär att de finländska myndigheternas personal måste utökas med antalet årsverken från och med 2021 för att det stöd som förordning kräver ska kunna ges utan att äventyra nationella uppgifter.

De finländska myndigheterna måste utöka sin personal för att kunna uppfylla de nya skyldigheterna för den stående styrkan. I stället för en person på långa kommenderingar behövs en arbetsinsats som motsvarar ett årsverke. Under korta kommenderingar på fyra månader behövs arbetsinsatsen för ett halvt årsverke när man beaktar ledigheter, utbildningar och övriga frånvaroperioder som inte alltid kan ordnas under kommenderingen. Det nationella årliga behovet av mer personal räknat i årsverken fram till 2027 visas i följande tabell:

(ÅV)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ökat behov	10	54	55	60	68	80	88	95

De verkliga antalen genomförda kommenderingar enligt gräns- och kustbevakningsförordningen och de därpå följande ersättningarna är osäkra. Största delen av ersättningarna torde fås i efterskott först under det år som följer på kommenderingarna. I varje fall kan ersättningarna komma att täcka mindre än hälften av de verkliga kostnaderna.

De ersättningar för lönekostnader som gräns- och kustbevakningsbyrån ska betala finländska myndigheter uppskattas från och med 2021 uppgå till högst 1,0 miljoner euro, 2023 till uppskattningsvis högst 2,4 miljoner euro och 2027 till uppskattningsvis högst 3,5 miljoner euro. Ersättningsbeloppen påverkas väsentligt av två omständigheter, nämligen antalet kommenderingar och förändringen i de nationella myndigheternas personalstyrka. Antalet kommenderingar påverkas av byråns behov och förmåga att genomföra insatser. Förändringen i myndigheternas personalstyrka från läget i slutet av 2019 påverkar ersättningsbeloppen. Om personalstyrkan hålls oförändrad eller minskar betalar byrån inte ersättning för kommenderingarna. En förutsättning för att få ersättning är att medlemslandet har utökat sin personal på grund av gräns- och kustbevakningsförordningen.

På Gränsbevakningsväsendets moment 26.20.01 Gränsbevakningsväsendets verksamhetskostnader, reservationsanslag 2 år, har i budgeten för innevarande 2020 och i planen för den offentliga ekonomin JTS2021–2023 reserverats finansiering för 2021–2023 för kostnader för bildandet av den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka enligt följande:

(1 000 euro)	2020	2021	2022	2023	
Totalt	790	4 270	4 360	4 780	

Deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka 2021 i enlighet med de förpliktelser som gräns- och kustbevakningsförordningen ålägger Finland medför alltså ett anslagsbehov på 4 270 000 euro för Gränsbevakningsväsendet. Av summan har 0,79 miljoner euro redan tidigare lagts till momentets grunder och i budgetpropositionen för 2021 ingår ett tilläggsanslag på 3,48 miljoner euro (mom. 26.20.01). Med anledning av propositionen föreslås dessutom i budgetpropositionen att beslutdelen under ovan nämnda budgetmoment justeras så att anslaget även får användas till utgifter för europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka och deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet. Gränsbevakningsväsendet svarar 2021 även för övriga myndigheters lönekostnader när de deltar i Finlands kvot i den stående styrkan.

Största delen av de ersättningar för lönekostnader som eventuellt fås av gräns- och kustbevakningsbyrån utgörs av kommenderingar för personal vid Gränsbevakningsväsendet. Avsikten är att de ersättningar som årligen fås från byrån för lönekostnader för den stående styrkan intäktsförs på inrikesministeriets moment 12.26.99 i budgeten.

De ovan nämna kalkylerna beaktar inte ökningen i byråns icke-operativa personal, som kan leda till att antalet lediga platser för medlemsstaternas personal ökar och på så sätt utöka antalet finländare som deltar i byråns verksamhet.

Förslaget medför även kostnader för polisen, Migrationsverket, Tullen och diskrimineringsombudsmannens byrå. Ökningen av de personalresurser som krävs för deltagandet i den stående styrkan medför direkta och indirekta kostnader bland annat för personalutbildning samt för personalförvaltning och för att samarbetet kring situationsbilder intensifieras. Kostnadernas storlek kan emellertid beräknas först när man mer ingående känner till hur uppgifterna fördelas mellan olika myndigheter.

Gränsbevakningsväsendet ansvarar 2021 även för de andra myndigheternas lönekostnader för den personals del som deltar i kommenderingar för den stående styrkan. Under 2021 justeras kostnadsfördelningen för den stående styrkan mellan de olika myndigheterna från och med 2022. De ändringar i anslagen som detta medför beaktas i budgeten 2022 och i planen för den offentliga ekonomin 2023–2026.

Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet kan även medföra besparingar i statsbudgeten, speciellt om man på det nationella planet kan utnyttja teknisk och operativ hjälp från byrån vid insatser för återvändande. Eftersom besparingarna påverkas avsevärt av den nationella situationen och av prioriteringarna i byråns verksamhet, går det för närvarande inte att bedöma närmare eurobelopp.

Övervakning av återvändanden

Målet med förordningen är att utöka återvändandeverksamheten och samtidigt garantera att rättsstatsprincipen iakttas och att de grundläggande rättigheterna respekteras. Som följd av dessa mål betonas övervakningens roll och det behövs fler övervakare. Efter att förordningen har trätt i kraft förutsätts att medlemsstaterna ställer övervakare till byråns förfogande (artikel 51 i förordningen). Denna nya uppgift föreslås för diskrimineringsombudsmannen.

För närvarande är det inte känt hurdana insatser för övervakning av återvändanden som förväntas av Finland 2021. Ärendet utreds aktivt och en bedömning av genomförandet av 2021 har begärts från gräns- och kustbevakningsbyrån. Oberoende av antalet genomförda återvändandeinsatser i initialfasen är minimiresursen för organiseringen av övervakningen två årsverken och 200 000 euro 2021. I varje fall bör diskrimineringsombudsmannens byrå under 2021 utveckla de stödfunktioner som uppgiften förutsätter (lokaler, IT-förbindelser, researrangemang, personaladministration) och förbereda sig på att personalstyrkan har kapacitet för övervakningen. Övervakarna ska också delta i utbildning som förordningen förutsätter.

Den estimerade minimiresursen möjliggör organisering av verksamheten och utbildning av personalen samt dessutom ombudsmannens deltagande som övervakare i sammanlagt 8–10 övervakningsinsatser under 2021 och 14–18 övervakningsinsatser under 2022 i och med minskade organiserings- och utbildningskostnader. Bedömningen utgår från att övervakningen kan ordnas utifrån den nuvarande operativa modellen. Om verksamhetsformerna förändras eller antalet återvändanden ökar bör resursbehovet bedömas på nytt.

Det anslag som diskrimineringsombudsmannens nya uppgift förutsätter överförs till moment 25.01.03 (verksamhetsutgifter för myndigheter i anslutning till justitieministeriet) i den kompletterande budgetpropositionen 2021.

Konsekvenser för EU:s fleråriga finansieringsram

I sitt förslag till förordning av den 12 september 2018 uppskattade kommissionen att ett fullständigt genomförande av förslaget förutsätter att Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån beviljas finansiering på 11,27 miljarder euro ur EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027. De nya uppgifternas andel av finansieringsbehovet var 9,37 miljarder euro, varav de största posterna var den stående styrkans andel på 5,83 miljarder euro, den operativa materielens andel på 2,2 miljarder euro och återvändandeverksamhetens andel på 1,75 miljarder euro. Dessutom estimerade kommissionen att utvecklingen av det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur kräver finansiering på 0,648 miljarder euro ur Fonden för integrerad gränsförvaltning. I förslaget 2018 som gällde EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 föreslog kommissionen att 8,018 miljarder euro skulle allokeras till Fonden för integrerad gränsförvaltning.

I trepartsförhandlingarna om Europeiska gräns- och kustbevakningen i mars 2019 avtalade Europaparlamentet och rådet om att utveckla den stående styrkan i en långsammare takt. Kommissionen uppdaterade sin finansieringskalkyl utifrån förhandlingsresultatet i maj 2019 och estimerade att genomförandet av förslaget förutsätter finansiering på 9,44 miljarder euro ur EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027. Den uppdaterade uppskattningen av finansieringsbehovet för de nya uppgifterna var 6,97 miljarder euro. Det minskade finansieringsbehovet beror på att de estimerade kostnaderna för den stående styrkan minskade till 3,43 miljarder euro. De övriga kostnaderna bedömdes vara oförändrade.

Europeiska rådet avtalade om EU:s kommande fleråriga budgetram för 2021–2027 på sitt toppmöte den 17–21 juli 2020. I punkt 108 i slutsatserna konstateras att det totala anslaget till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån är 5,148 miljarder euro i den kommande fleråriga budgetramen för 2021–2027. Dessutom avtalade Europeiska rådet om att anslaget till Fonden för integrerad gränsförvaltning är 5,505 miljarder euro för 2021–2027, varav 0,893 miljarder euro är avsedda för instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning och 4,612 miljarder euro för instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och visering. (Beloppen per 2018.) Stärkande av budgetramen förutsätter Europaparlamentets godkännande.

5 Alternativa handlingsvägar

I beredningen har det bedömts till vilka delar förordningens bestämmelser nödvändigt kräver nationell lagstiftning. I beredningen har man beslutat att det i lagstiftningen inte behöver utses myndigheter som är behöriga att utföra åtgärder som anges direkt i förordningen. Myndigheternas behörighet att utföra uppgifter enligt förordningen grundar sig direkt på nationell lagstiftning för varje myndighet. Till exempel enligt artikel 30 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska varje medlemsstat dela upp sina yttre gränser i yttre gränssnitt och meddela sådana yttre gränssnitt till byrån. Bestämmelsen motsvarar regleringen i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen. Gränsbevakningsväsendet svarar för denna uppgift enligt gränsbevakningslagen, och ärendet behöver inte regleras separat. Behörighetsgränsernas och arbetsfördelningens tydlighet bör dock följas upp i synnerhet i situationer, där myndigheterna samarbetar med medlemmar i den stående styrkan.

I beredningen konstaterades att det inte behöver regleras separat att de medlemmar i enheter från den stående styrkan som kommer till Finland inte får fatta beslut om nekande eller beviljande av visum vid gränsen. Enligt artikel 4 i viseringskodex, som ska tillämpas enligt 17 § i utlänningslagen, kan de finländska myndigheter som svarar för gränskontroller besluta om beviljande och avslående av visum i Finland. Finland kommer inte att använda sig av den nationella rörelsefrihet som förordningen möjliggör, det vill säga att ge medlemmar i enheterna rätt att agera för Finlands räkning.

Migrationsverket hör till tillämpningsområdet för förordningen som en av de myndigheter som svarar för återvändande. Migrationsverket kommer att delta i beredningen av fördelningen av Finlands nationella kvot, men beslutar i enlighet med de existerande bestämmelserna om verkets arbetsfördelning som gäller fullgörandet av skyldigheten att delta som inrikesministeriet beslutat fastställa. Frågan behöver inte regleras separat. I beredningen konstaterades att det, till skillnad från befogenheterna för gränsbevakningsmän och polismän, inte regleras separat i lag om befogenheten för tjänstemän på Migrationsverket. Bestämmelserna om befogenheter i utlänningslagen gäller Migrationsverkets befogenhet och inte enskilda tjänstemäns befogenhet. Befogenhet att besluta i enskilda ärenden har Migrationsverkets överdirektör, som kan förordna uppgifter för verkets tjänstemän genom den arbetsordning för Migrationsverket som direktören fastställer.

Enligt artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska medlemmar i enheterna i den stående styrkan ha kapacitet att utföra uppgifter och utöva befogenheter bland annat vad gäller gränskontroll och återvändande. I beredningen konstaterades att tjänstemän på Migrationsverket som verkets överdirektör förordnat till uppdrag som medlemmar i den stående styrkan redan på den grunden har beredskap och befogenhet att sköta uppgifter i samband med återvändande som medlemmar i den stående styrkan. Det föreslås därför att frågan inte regleras separat.

I fråga om Migrationsverkets befogenheter i anslutning till återvändande konstaterades det vid beredningen dessutom att för de medlemmars del i enheter i den stående styrkan som kommer till Finland inte finns behov av att reglera generellt om deras rätt att använda Migrationsverkets befogenhet eller att utföra dess uppgifter. Största delen av uppgifterna kommer att bestå av att bistå Migrationsverket med rådgivning, handledning och utveckling, och kan anses som sedvanliga uppgifter som hör till internationellt samarbete. Beslutsfattandet har redan i förordningen begränsats till att inte ingå i den stående styrkans befogenheter. I den fortsatta beredningen efter remissförfarandet bedömdes att det med stöd av gräns- och kustbevakningsförordningen inte är nödvändigt att föreskriva om den stående styrkans deltagande i biståndet av Migrationsverkets prövning av asylansökningar, eftersom biståndet till Migrationsverket av Ea-

sos stödenheter i asylärenden kommer att regleras separat genom ett projekt som inrikesministeriet tillsatte den 31 augusti 2020 och som bereder de ändringar av lagstiftningen genom vilka hanteringen av omfattande migration och beredskapen för den utvecklas (SM025:00/2020). När det gäller Easo är avsikten att genomföra de ändringar i den nationella lagstiftningen som Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 439/2010 om inrättande av Easo förutsätter. I en eventuell situation med omfattande migration är i synnerhet Easos bistånd till Migrationsverket viktigt. Förstudien görs vid inrikesministeriets migrationsavdelning.

I 14 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen föreskrivs om utlämnande av uppgifter till Europeiska unionens gemensamma informationssystem. Eftersom de informationssystem som förvaltas av gräns- och kustbevakningsbyrån i enlighet med artikel 15 i gräns- och kustbevakningsförordningen inte är EU-informationssystem, konstaterades vid beredningen att utlämnande av personer till gräns- och kustbevakningsbyrån kräver separat reglering.

I beredningen konstaterades att det fortfarande finns mycket som inte är strukturerat eller preciserat i fråga om Tullens ställning som delaktig, och speciellt i fråga om dess omfattning i verksamheten hos en europeisk gräns- och kustbevakning av en ny typ. Därför kan lagstiftningen om Tullen inte i detta skede bedömas utgående från tillräckliga grundläggande uppgifter. Beredningen stannade för att de behov av nya bestämmelser som eventuellt gäller Tullen bedöms senare i samarbete med finansministeriet.

I anslutning till beredningen av utreddes läget för tjänstemän som deltar i kategori 2 i den stående styrkan med tanke på semesterlagen och gällande tjänstekollektiv- och kollektivavtal. Frågan tas inte upp i denna regeringsproposition, utan syftet är att avgöra den genom separat beredning så att lösningen omfattar alla myndigheter som deltar i kategori 2 i den stående styrkan.

6 Remissvar

Europeisk gräns- och kustbevakning

I anslutning till befogenheterna för medlemmarna i enheterna inom den stående styrkan ansåg riksdagens biträdande justitieombudsman det vara befogat att framställa Finlands avstående från användningen av den nationella rörelsefrihet som gräns- och kustbevakningsförordningen möjliggör mer detaljerat i propositionen, i synnerhet i avsnittet om bedömningen av propositionens förhållande till grundlagen.

Enligt justitieministeriet vore det motiverat att i motiven till lagstiftningsordning ännu mer detaljerat specificera, vilka nya befogenheter den nya gräns- och kustbevakningsförordningen ger främmande staters utplacerade tjänstemän i den stående styrkan eller själva byrån.

Propositionens motiv till lagstiftningsordning har kompletterats utifrån den biträdande justitieombudsmannens och justitieministeriets utlåtanden med en beskrivning av den nationella rörelsefriheten enligt gräns- och kustbevakningsförordningen och i synnerhet av bestämmelserna om återvändanden.

Justitiekanslern i statsrådet bedömde utgångspunkten för propositionen att det i lagstiftningen inte behöver utses myndigheter som är behöriga att vidta åtgärder som anges direkt i förordningen. Enligt justitiekanslern kan det dock vara motiverat att bedöma de ömsesidiga behörighetsgränserna mellan myndigheterna och frågor om delegeringen av utövning av offentlig makt i synnerhet i situationer, där nationella myndigheter sköter uppgifter i samarbete med medlem-

mar i enheterna. Efter lagarnas ikraftträdande bör även behörighetsgränsernas och arbetsfördelningens tydlighet följas upp och behovet av en mer exakt reglering bedömas när den praktiska erfarenheten ökar. Propositionen har kompletterats utifrån justitiekanslerns utlåtande med en beskrivning av behovet av uppföljning av tydligheten hos myndigheternas behörighetsgränser och arbetsfördelning.

Justitieministeriet konstaterade att tillämpningen av tjänsteansvar och allmänna förvaltningslagar på medlemmar i enheter inom den stående styrkan inte alls behandlas i propositionsutkastet. Det vore motiverat att i propositionsutkastet förtydliga att rättssäkerheten och principerna för god förvaltning även uppfylls när medlemmar i enheter inom den stående styrkan sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Dessutom gäller det att fråga sig om det bör finnas separata bestämmelser om tillämpningen av förvaltningslagar och tjänsteansvar i lagen för att förtydliga regleringen. Propositionens motiv till lagstiftningsordning har preciserats utifrån utlåtandet genom en mer noggrann beskrivning av artikel 82.3 i förordningen.

Riksdagens biträdande justitieombudsman fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid hur å ena sidan utländska tjänstemän i Finland och å andra sidan finländska tjänstemän i utlandet exakt känner till sina befogenheter och det därför gäller att stifta om en ”skyldighet att säkerställa”. Justitieministeriet konstaterade att kompetensen och beredskapen att sköta uppgifter enligt god förvaltningssed och på tjänsteansvar hos medlemmar i enheter som den stående styrkan utplaceras bör säkerställas. I sitt utlåtande påpekade den biträdande justitieombudsmannen dessutom att medlemmar i den stående styrkan bör ha en ackrediteringshandling eller en annan indikator som kan jämföras med tjänstetecken, så att även utomstående kan försäkra sig om att en utländsk tjänsteman agerar i Finland med stöd av lag. Propositionens motiv till lagstiftningsordning och motiveringar har därför preciserats genom beskrivningar av bestämmelserna om den stående styrkans befogenheter, ackrediteringshandlingar, utbildning och operativa planer i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Enligt den biträdande justitieombudsmannen är det inte uteslutet att befogenheterna (i synnerhet begränsningen av dem) enligt den nationellt tillämpliga lagstiftningen (åtminstone kodex om Schengengränserna) och de insatsspecifika verkställande befogenheterna i vissa fall kan stå i strid med varandra. Med tanke på fullgörandet av tjänsteansvaret gäller det att på förhand förbereda sig på sådana situationer.

Riksdagens biträdande justitieombudsman konstaterade att det faktum att de medlemmar i enheter inom den stående styrkan som kommer till Finland eventuellt också har tjänsteansvar i sitt eget land eller att de omfattas av Europeiska unionens rättsakter, inte kan begränsa justitieombudsmannens behörighet enligt 109 § i grundlagen att övervaka att bland annat tjänstemän och även andra som sköter offentliga uppgifter följer lag och fullgör sina skyldigheter. Utifrån utlåtandet har propositionens motiv till lagstiftningsordning kompletterats med omnämnandet av justitiekanslerns och justitieombudsmannens behörighet enligt 108 och 109 § i grundlagen att övervaka att bland annat tjänstemän och även andra som sköter offentliga uppgifter följer lag och fullgör sina skyldigheter.

Justitiekanslern ansåg att det i propositionens motiv till lagstiftningsordning kunde konstateras att man på det nationella beslutsfattandet om bistånd från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån skulle tillämpa motsvarande former av beslutsfattande vid statsrådet som på liknande ärenden i dag och så att väsentliga beslut fattas vid statsrådet med parlamentariskt ansvarsskydd. Propositionens motiv till lagstiftningsordning har preciserats enligt förslaget.

Enligt justitieministeriet framgår inte inrikesministeriets roll i förhandlingarna mellan Finland och gräns- och kustbevakningsbyrån av 3 § i gränsbevakningslagen eller föreslagna 15 b §.

Motiveringarna till 15 b § i lagförslag 1 har preciserats utifrån utlåtandet. Utifrån justitieministeriets utlåtande preciserades 15 b § i lagförslag 1 även när det gäller fortsatt beredning som Tullens eventuella deltagande i den stående styrkan förutsätter.

Utifrån finansministeriets utlåtande preciserades motiveringarna till 15 b § i lagförslag 1 när det gäller Gränsbevakningsväsendets stabs verksamhet som det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosurs nationella samordningscentral.

Riksdagens biträdande justitieombudsman ansåg att propositionen bör förtydliga övervakningen av iakttagandet av de grundläggande rättigheterna utifrån den nationella och gräns- och kustbevakningsbyråns interna övervakningsförfaranden. Motiveringarna till propositionen har preciserats genom en beskrivning av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna enligt utlåtandet.

Amnesty International Finlands avdelning betonade att gränsbevakningen och regleringen av migration och sökande av asyl och genomförandet av dem bör ske med respekt för de mänskliga rättigheterna och friheterna oberoende av om det är EU eller dess medlemsstater som självständigt svarar för genomförandet.

Finlands flyktinghjälp rf betonade i sitt utlåtande individens rätt att söka asyl enligt FN:s flyktingkonvention och FN:s konvention om barnets rättigheter när det gäller minderåriga personer som kommer över gränsen. Den finska och europeiska gräns- och kustbevakningens kompetens bör i utvecklas när det gäller identifiering av personer i en särskilt utsatt ställning, såsom offer för människohandel och utnyttjande.

Flyktingrådgivningen rf ansåg det vara viktigt att fokus ligger på fullständigt iakttagande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i bevakningen av de yttre gränserna och återvändandepolitiken både på författningsnivå och i det praktiska myndighetsarbetet såsom förordningen förutsätter.

I sitt utlåtande behandlade Migrationsverket frågan om huruvida stödenheterna för migrationshantering som avses i artikel 40 i gräns- och kustbevakningsförordningen hör till den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka eller bistår dess verksamhet. Enligt Flyktingrådgivningen rf har medlemmar i en stående enhet inte den kompetens att föra asylsamtal som förordningen och propositionen förutsätter. Av motiveringarna till propositionen bör det tydligt framgå att enhetsmedlemmarnas uppgifter inte omfattar asylsamtal. Amnesty International Finlands avdelning ansåg att medlemmar i enheterna inte bör föra samtal, eftersom enbart styransvar inte på ett tillräckligt sätt säkerställer samtalens kvalitet och asylsökandenas rättssäkerhet.

Efter remissförfarandet utreddes befogenheterna för stödenheterna för migrationshantering enligt artikel 40 i förordningen ytterligare och det konstaterades att gräns- och kustbevakningsförordningen endast föreskriver om den stående styrkans befogenheter och eventuella uppgifter, medan regleringen av stödenheternas övriga medlemmar regleras på annat håll. Biståndet från stödenheterna för migrationshantering till den stående styrkan omfattar enligt bedömningen i samband med den fortsatta beredningen inte heller sådana uppgifter som hör till Migrationsverket som en del av prövningen av asylsökningar. Biståndet från Easos stödenheter i asylärenden till Migrationsverket kommer att regleras separat genom ett lagstiftningsprojekt som tillsatts av inrikesministeriet. Därför slopades det nya 4 mom. i 97 § i lagförslag 7.

Motiveringarna till propositionen preciserades enligt Polisstyrelsens utlåtande genom text om polisens återvändandeverksamhet och hur polisens avlägsnandeenheter deltar i kategori 3 i den

stående styrkan. Polisstyrelsen konstaterade i sitt utlåtande att även om termen gränsbevakningstjänsteman används i bestämmelserna om användning av maktmedel i gräns- och kustbevakningsförordningen, bör propositionen tydligt tala om gränsbevakningstjänstemän och polismän. Annars är det möjligt att det uppstår oklarheter om myndighetens rätt att använda maktmedel till exempel på återsändningsflyg. Motiveringarna till propositionen har preciserats enligt förslaget.

Polisstyrelsen konstaterade angående 9 kap. 9 i § i lagförslag 4 att paragrafen i högre grad bör beskriva användningen av maktmedel till exempel på luftfartyg i samband med återsändande. Enligt 56 § i luftfartslagen utövar befälhavaren den högsta myndigheten ombord. Detta innebär bland annat att polismän som deltar i återsändningsflyg inte får bära tjänstevapen eller andra maktmedel i passagerarkabinen, om luftfartygets befälhavare inte tillåter det.

Personuppgifter

När det gäller behandling av personuppgifter ansåg justitieministeriet att man i propositionsutkastet bör precisera den föreslagna regleringens förhållande till dataskyddsförordningen och beakta regleringens förhållande till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725, som gäller behandling av personuppgifter i unionens organ och byråer. Av motiveringarna bör det åtminstone framgå hur den nationella rörelsefriheten i regleringen enligt dataskyddsförordningen används när det gäller de bestämmelser som anknyter till behandling av personuppgifter samt rättsgrunden för behandling av personuppgifter enligt artikel 6.1.

Justitieministeriet konstaterade i fråga om bestämmelserna om rätten att utlämna personuppgifter relaterade till återsändanden till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i lagförslag 6 att utlämnande av uppgifter inte samtidigt kan anknytas till de allmänna lagarna, dataskyddsförordningen och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål som tillämpas på dataskyddet. Dessutom verkar den föreslagna regleringshelheten om utlämnande av signalement vara komplicerad och otydlig. Uppgifterna om signalement som avses i lagens 131 § kan vara biometriska uppgifter, för vilkas del grundlagsutskottet dock förutsatt detaljerad och exakt avgränsad reglering. Det föreslås att signalement lagras i polisens register. Justitieministeriet uppmanade att ytterligare granska det föreslagna momentet och skyddsåtgärderna för den registrerades rättigheter under den fortsatta beredningen. Även observationerna avseende det föreslagna 2 mom. i 31 § i lagförslag 7 om tröskeln för utlämnande av uppgifter och bestämmelsernas exakta avgränsningar samt tillämpningen av de allmänna lagarna och oklarheterna i fråga om uppgifter som utlämnas bör granskas.

Justitieministeriet fäste uppmärksamhet vid att rättsgrunden för utlämnande av uppgifter relaterade till frivilligt återvändande enligt propositionsutkastet är den registrerades samtycke. Av propositionen framgår inte vilken den ersättande rättsgrunden för behandling av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen är och på vad användningen av rörelsefriheten i regleringen baserar sig på.

Justitiekanslern konstaterade att det i motiven till lagstiftningsordning är viktigt att på artikelnivå specificera de bestämmelser i gräns- och kustbevakningsförordningen som förutsätter utlämnande av sekretessbelagda uppgifter och i synnerhet uppgifter som anses vara nationellt känsliga.

Motiven till lagstiftningsordning har preciserats enligt utlåtandena genom en beskrivning av bestämmelserna om utlämnande av personuppgifter i gräns- och kustbevakningsförordningen, av den föreslagna regleringens förhållande till dataskyddsförordningen och förordningen (EU) 2018/172 samt grundlagsutskottets tolkningspraxis i frågan. Motiveringarna till lagförslag 6, 7

och 8 har kompletterats på motsvarande sätt i propositionen. Dessutom har ordalydelsen i 14 a § i lagförslag 8 preciserats på grund av kravet på en exakt avgränsning. Migrationsverkets förslag till formuleringen av motiveringarna till denna paragraf kunde inte genomföras, eftersom punkten handlar om ordalydelsen i artikel 48.1 a strecksatsen iv.

Flera remissinstanser ansåg att förslaget att ge Gränsbevakningsväsendet rätt att få information för situationsbilden enligt 22 a § i lagförslag 2 är otydliga i fråga om uppgifter som utlämnas. Enligt justitieministeriet är det oklart om bestämmelsen även omfattar personuppgifter. Av motiveringarna framgår inte till vilken del förordningen förutsätter genomförande och till vilken del det finns nationell rörelsefrihet i bestämmelserna. I varje fall kan uppgifterna innehålla sekretessbelagd information. Kommunikationsministeriet ansåg att utlämnandet av uppgifter bör ordnas så att det endast orsakar lite extra arbete och kostnader. Kommunikationsministeriet fäste uppmärksamhet vid förhållandet mellan propositionen och territorialövervakningslagen när det gäller rätten till uppgifter samt vid innehållet i utlämnade uppgifter, vilket antagligen innebär att paragraferna måste kompletteras med möjligheten att skydda den nationella säkerheten. Dataombudsmannen konstaterade att det är svårt att av den föreslagna formuleringen av paragrafen få en bild av vilka uppgifter Gränsbevakningsväsendet har rätt att få för utarbetandet av en nationell situationsbild. Centralkriminalpolisen påpekade att information relaterad till pågående underrättelseprojekt i regel inte utlämnas till andra myndigheter utom i de separat och detaljerat definierade situationer som framgår av kommissionens genomförandeakt. Tullen ansåg att man i själva bestämmelsen eller åtminstone i motiveringarna till den bör definiera sakinnehållet i termen 'händelseskikt' i den föreslagna bestämmelsen och artikel 24 i förordningen. En definition vore särskilt viktigt med tanke på förtydligandet av informationsskyldighetens omfattning. Air Navigation Services Finland Ab ansåg att inhämtande, kartläggning och analys av information om fenomen på Gränsbevakningsväsendets begäran bör ersättas i proportion till de årsverken som ANS Finland använder för arbetet.

Justitieministeriet konstaterade att ordalydelsen i nya 2 mom. i 12 § i lagförslag 3 verkar omfatta allt datainnehåll i sjöräddningsregistret som avses i 13 §. Enligt 13 § innehåller registret förutom personuppgifter om dem som gjort och varit föremål för nödanmälan även bland annat mobila kommunikationsenheters positionsdata.

Enligt utlåtandena är innehållet i uppgifter som utlämnas enligt 22 a § i lagförslag 2 anknutet till kommissionens genomförandeakt, enligt vilken det är förbjudet att utlämna personuppgifter med undantag för identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg som behövs för situationsbilden. Propositionens 12 § i lagförslag 3 har preciserats enligt justitieministeriets förslag.

Reserv med övervakare av återvändande med tvång

Justitieministeriet påpekade att när nya uppgifter planeras för diskrimineringsombudsmannen gäller det att se till att de nya uppgifterna inte försämrar ombudsmannens möjligheter att sköta sina befintliga uppgifter. Dessutom gäller det att säkerställa att de nya uppgifterna kan utföras på ett sätt som beaktar diskrimineringsombudsmannens lagstadgade självständiga och oberoende ställning.

Diskrimineringsombudsmannen ansåg att den nya skyldigheten och uppgiften att delta i reserven med övervakare av återvändande med tvång bör preciseras i lagstiftningen. Uppgiften är lämplig för diskrimineringsombudsmannen, som är den nationella myndighet som övervakar verkställandet av avlägsnande ur landet. Diskrimineringsombudsmannen ansåg att regeringens proposition bör kompletteras med en bestämmelse om förfarande så att diskrimineringsombudsmannen kan delta i förhandlingarna mellan gräns- och kustbevakningsbyrån och medlemsstaten samt reagera på övervakningsbegäran i samband med eventuellt nationellt undantagstillstånd.

Justitieministeriet konstaterade att diskrimineringsombudsmannens självständiga och oberoende ställning innebär självständighet och oberoende bland annat när beslut om ombudsmannens resursallokering och personal fattas. Diskrimineringsombudsmannen bör även i fortsättningen ha rätt att bland annat besluta i vilken grad och på vilket sätt ombudsmannen deltar i den sameuropeiska övervakningen av avlägsnande ur landet. Propositionen bör beskriva hur ombudsmannens självständiga och oberoende ställning tryggas i avtalsförhandlingarna mellan medlemsstaten och byrån.

Diskrimineringsombudsmannen konstaterade att den nya uppgiften kräver öronmärkta resurser. Det är också viktigt med tanke på diskrimineringsombudsmannens oberoende. Den nya övervakningsuppgiften bör kunna utföras utan att äventyra ombudsmannens övriga lagstadgade uppgifter. Även riksdagens biträdande justitieombudsman, Amnesty International Finlands avdelning och Flyktingrådgivningen rf poängterade att diskrimineringsombudsmannen bör få tillräckliga resurser när ansvaret för övervakningen av avlägsnande ur landet ökar.

Utifrån utlåtandena av justitieministeriet och diskrimineringsombudsmannen fogades ett nytt 2 mom. till 152 b § i lagförslag 5 om diskrimineringsombudsmannens deltagande i reserven med övervakare av återvändande med tvång enligt artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen och om förhandlingar om deltagande med gräns- och kustbevakningsbyrån.

7 Specialmotivering

7.1 Gränsbevakningslagen

15 a §. *Assistans av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.* Hänvisningarna i paragrafens 1 och 2 mom. till den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen ändras till hänvisningar till den gällande gräns- och kustbevakningsförordningen.

15 b §. *Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.* I paragrafens 1 mom. regleras beslutsfattandet om det årliga deltagandet i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka från myndigheter inom inrikesförvaltningen. Om Finlands årliga skyldighet att delta i kategorierna 2, 3 och 4 inom den stående styrkan föreskrivs i bilaga II, III och IV i gräns- och kustbevakningsförordningen. I praktiken innebär Finlands deltagande i den stående styrkan att tjänstemän från inrikesministeriets förvaltningsområde deltar i uppgifter som gäller gränsförvaltning och återvändande samt i uppgifter för stödenheten för migrationshantering. På så sätt är det motiverat att behandla saken som en resursfråga för inrikesförvaltningen på koncernnivå inom ramen för resultatstyrningsförfaranden och länkat till budgetprocessen. Avsikten är inte att skapa nya förfaranden, utan ärendet avgörs genom normalt förfarande för beslutsprocesser. Om inrikesministeriets beslutsfattande föreskrivs i inrikesministeriets förordning om inrikesministeriets arbetsordning (1078/2013, nedan *inrikesministeriets arbetsordning*). Det föreslås att gränsbevakningsavdelningen ansvarar för föredragningen av ärendet.

I beredningen av fördelningen av Finlands nationella kvot utnyttjas den operativa samarbetsgrupp som anges i 4 a § i inrikesministeriets arbetsordning där ministern är ordförande. Avsikten är att arbetsgruppen för den nationella integrerade gränsförvaltningen (integrated border management, IBM) bistår beredningen. IBM-arbetsgruppen, som leds av Gränsbevakningsväsendet, består av representanter för inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning, polisavdelning, migrationsavdelning, enheten för nationell säkerhet och enheten för internationella ärenden, utrikesministeriet, Migrationsverket, skyddspolisen, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen, Tullen och diskrimineringsombudsmannen. Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns sambandsman har kallats som observatör i arbetsgruppen.

Det förfarande som föreslås i 1 mom. hindrar inte att myndigheter från andra förvaltningsområden, det vill säga närmast Tullen, deltar i Finlands kvot i den stående styrkan. Eventuella behov av bestämmelser om Tullens deltagande i den stående styrkan bedöms senare.

Fördelningen av Finlands skyldighet att delta mellan olika myndigheter på inrikesministeriets förvaltningsområden från och med 2022 framåt är i detta skede omöjligt att bedöma, eftersom tjänstemannaprofilerna och därigenom de aktörer från Finland som deltar klarnar först i de årliga förhandlingarna med byrån. Gränsbevakningsväsendet sköter emellertid deltagandet i den stående styrkan 2021 med undantag för en kortvarig expert på återvändande i kategori 3 som hör till polisen.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs i nuläget om att ställa gränsbevakningsmän till förfogande för en snabb gränsinsats. Enligt förslaget ska Gränsbevakningsväsendet i fortsättningen besluta om fullgörandet av skyldigheten att delta utgående från sin roll som arbetsgivare som väsendet förordnats genom beslut av inrikesministeriet, och det behöver inte regleras separat om ärendet. Utgångspunkten är att man ska sända frivilliga tjänstemän som anmält sig till uppgifterna i fråga.

I 2 mom. anges Gränsbevakningsväsendets ansvar att samordna verkställandet av Europas integrerade gränsförvaltning i Finland, och att samordna Finlands deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet. Den uttryckliga bestämmelsen är ny, men motsvarar nuvarande praxis. Gränsbevakningsväsendet svarar till exempel för samordningen av den nationella strategin för att genomföra den fleråriga strategiska policyn för den europeiska integrerade gränsförvaltningen enligt artikel 8 och för den integrerade planeringen enligt artikel 9.

I syfte att bereda inrikesministeriets beslut som avses i 1 mom. svarar Gränsbevakningsväsendet dessutom för samordningen av de årliga förhandlingarna om den stående styrkans medlemsprofiler med byrån utifrån inrikesministeriets nationella riktlinjer. Det ska beslutas om den nationella riktlinjen i ministeriets operativa styrgrupp. Finlands årliga fördelning av olika personalprofiler bestäms vid årliga förhandlingar med gräns- och kustbevakningsbyrån. Processen har tre etapper. Det förhandlas om Finlands preliminära offert vid inrikesministeriet innan Finland ger en preliminär offert som gräns- och kustbevakningsbyrån ger sin synpunkt på. Därefter förhandlar man på nytt om Finlands offert med inrikesministeriets avdelningar. Finlands slutgiltiga ståndpunkt bereds övergripande med inrikesförvaltningens byråer och enheter. Förhandlingarna med Gräns- och kustbevakningsbyrån i två etapper sköts av Gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendets beslut om sitt deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns insatser och beslut om lämnande av eller begäran om tekniskt eller operativt bistånd enligt det nuvarande 2 mom. flyttas till att utgöra 3 mom. Bestämmelsen preciseras så att den gäller annat deltagande än deltagande i den stående styrkans verksamhet. Till andra delar ska bestämmelsen förbli oförändrad. Gränsbevakningsväsendet ska till exempel besluta om begäran av gemensamma insatser enligt artikel 37 i gräns- och kustbevakningsförordningen, begäran om stödenheter för migrationshantering enligt artikel 40 och begäran om utökad teknisk eller operativ hjälp för övervakning av de yttre gränserna. Gränsbevakningsväsendet ska även besluta till exempel om deltagande i pilotprojekt som avses i artikel 66. Ett sådant deltagande sker inte inom ramen för den stående styrkan utan kan till exempel vara bilateralt och småskaligare än verksamheten i den stående styrkans enheter. Dessutom ska Gränsbevakningsväsendet enligt momentet besluta om att ställa utrustning till förfogande i den reserv med teknisk utrustning som avses i artikel 64. Att ställa utrustning till förfogande i reserven med teknisk utrustning planeras i de årliga förhandlingarna om reserven mellan Finland och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.

Inrikesministeriet och Gränsbevakningsväsendet kan besluta om Finlands deltagande enligt 1 och 3 mom. endast inom ramen för anslagen i statsbudgeten.

Paragrafens nuvarande 3 mom. övergår till att bli 4 mom. Enligt nuvarande 3 mom. är Gränsbevakningsväsendets stab en nationell kontaktpunkt som avses i gräns- och kustbevakningsförordningen. Denna bestämmelse förblir oförändrad, men hänvisningen till förordningen ändras så att den motsvarar den nya gräns- och kustbevakningsförordningen. Den nationella kontaktpunkten svarar för kommunikation med byrån i alla frågor som rör byråns verksamhet, utan att det påverkar de nationella samordningscentralernas roll. Den nationella kontaktpunkten ska ständigt kunna nås.

Momentet ska utökas med en bestämmelse om Gränsbevakningsväsendet som upprätthållare av den nationella samordningscentralen som avses i artikel 21. Som en del av det europeiska gränsövervakningssystemet Eurosur är den nationella samordningscentralen en kontaktpunkt för informationsutbytet och samarbetet med andra nationella samordningscentraler och med byrån. Den nationella samordningscentralen ska ha beredskap dygnet runt alla dagar i veckan. Det föreskrevs om en nationell samordningscentral i den upphävda Eurosur-förordningen. Gränsbevakningsväsendet fungerar som nationell samordningscentral enligt Finlands anmälan till kommissionen, men det är motiverat att saken regleras på lagnivå.

Paragrafens nuvarande 4 mom. övergår till att bli ett 5 mom. och utökas med en teknisk hänvisning. Av momentet framgår att de processrättsliga reglerna enligt lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017) har företräde framför regleringen i 3 mom.

Paragrafens rubrik ändras till att motsvara det nya innehållet.

35 a §. *Befogenheter för medlemmar i enheter som i Finland deltar i insatser som samordnas av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samt medlemmarnas rätt att använda maktmedel.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs om befogenheterna för tjänstemän som är utplacerade i Finland för att delta i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns insatser. Bestämmelserna förblir oförändrade, men begreppen ändras till att motsvara den nya gräns- och kustbevakningsförordningen. Medlemmar i den stående styrkans enheter har när de följer anvisningar av en finsk tjänstemans befogenheter att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna med undantag för beslut om att neka inresa enligt artikel 14. Enligt artikel 82.4 i gräns- och kustbevakningsförordningen får värdmedlemsstaten ge medlemmarna i enheterna tillstånd att agera för dess räkning. Avsikten är inte att möjliggöra detta i fortsättningen heller, utan enheterna ska fortfarande arbeta enligt Gränsbevakningsväsendets anvisningar och huvudsakligen i en behörig finsk tjänstemans närvaro. Beslut om att neka inresa enligt artikel 14 i kodex om Schengengränserna ska kunna fattas endast av behöriga finska tjänstemän, eftersom det är fråga om ett förvaltningsbeslut. Momentet ska enligt artikel 82.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen även utökas med uppgifter enligt förordningen om övervakningen av de yttre sjögränserna.

Dessutom ska paragrafen få en bestämmelse om rätten för medlemmar i den stående styrkans enheter att använda maktmedel enligt 35 § 1 mom. i gränsbevakningslagen i närvaro av en finsk tjänsteman. Bestämmelsen ska förbli oförändrad men termer och hänvisningar ska ändras i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen. En teknisk ändring ska även göras i paragrafens rubrik.

35 i §. *Gränsbevakningsmäns befogenheter i uppgifter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen.* Paragrafen är ny, och genom den regleras som en komplettering till artikel 82 i gräns-

och kustbevakningsförordningen om gränsbevakningsmäns befogenheter i uppgifter enligt förordningen. Enligt artikel 82.1 ska medlemmar i enheterna ha kapacitet att utföra uppgifter och utöva befogenheter vad gäller gränskontroll och återvändande samt uppgifter som är nödvändiga för att uppnå målen med förordningen om övervakningen av de yttre sjögränserna, kodex om Schengengränserna eller återvändandedirektivet. Artikel 54.3 i förordningen förpliktar medlemsstaterna att reglera saken i nationell lagstiftning. Därför ska en uttrycklig bestämmelse om gränsbevakningsmäns befogenheter i uppgifter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen tas in i paragrafen. I sådana uppgifter fastställs befogenheterna enligt bestämmelserna om tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Gränsbevakningsmännens befogenheter får dock inte överstiga de befogenheter som fastställs i artikel 82.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen. Enligt artikel 82.2 i förordningen behövs tillstånd av värdmedlemsstaten för uppgifter som medlemmarna i enheterna utför och för utövande av befogenheter på dess territorium, särskilt om de kräver verkställande befogenheter.

Bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis som har grundat sig på bestämmelser om gränsbevakningsmäns uppgifter och befogenheter i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen.

7.2 Lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

22 a §. *Rätt att få uppgifter för nationell situationsbild.* I artikel 25 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs det om den nationella samordningscentralens skyldighet att producera och upprätthålla en nationell situationsbild. I artikel 24.2 föreskrivs om de källor ur vilka den nationella situationsbilden ska sammanställas. I praktiken kombineras den nationellt insamlade informationen till en nationell situationsbild som för sin del kombineras i en europeisk situationsbild. Bestämmelserna motsvarar till största delen bestämmelserna i den upphävda Eurosurförordningen.

Gränsbevakningsväsendet fungerar i nuläget som nationell samordningscentral, och avsikten är att ta in en uttrycklig bestämmelse om saken i 15 b § i gränsbevakningslagen. För att skapa och upprätthålla den nationella situationsbilden behöver Gränsbevakningsväsendet information från myndigheter som deltar i eller som har anknytning till gränsförvaltningen. Enligt artikel 24.1. andra stycket i förordningen består situationsbilderna av ett händelseskikt, ett operativt skikt och ett analyskikt. Enligt artikel 24.3 ska kommissionen anta en genomförandeakt som anger närmare uppgifter om situationsbildernas informationsskikt. Genomförandeakten ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 122.2. Kommissionens förordning har ännu inte antagits. Enligt artikel 89.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg vara de enda personuppgifter som får göras tillgängliga i den europeiska situationsbilden.

Enligt 1.2 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, innehåller lagen också bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets rätt att få uppgifter av myndigheter och av privata sammanslutningar och personer. En paragraf fogas till lagen, enligt vilken Gränsbevakningsväsendet i syfte att skapa och upprätthålla den nationella situationsbilden får rätt att från polisen, Tullen, Migrationsverket, nödcentralsdatasystemet, luftfartsmyndigheterna och tillhandahållare av trafikledningstjänster erhålla nödvändiga uppgifter enligt den genomförandeakt som avses i artikel 24.3 i gräns- och kustbevakningsförordningen, dock inte andra personuppgifter med undantag för identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg.

Enligt 29 § i lagen har Gränsbevakningsväsendet enligt överenskommelse om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige rätt att få uppgifter också genom en teknisk anslutning

eller som en datamängd. Överlåtelse av uppgifter genom en teknisk anslutning kräver alltså i praktiken samtycke av den personuppgiftsansvarige. Enligt 22 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska överföring av information mellan informationssystem via tekniska gränssnitt genomföras så att det tekniskt säkerställs att den information som ska överföras behövs i det enskilda fallet eller är nödvändig för att den mottagande myndigheten ska kunna sköta sina uppgifter, ifall överföringen avser personuppgifter eller sekretessbelagd information.

Till Gränsbevakningsväsendets rätt att överlåta uppgifter som avses i paragrafen till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och angränsande medlemsstater som avses i artikel 25.5 i gräns- och kustbevakningsförordningen som en del av den nationella situationsbilden tillämpas lagens 36 § och 30 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan *offentlighetslagen*).

Enligt artikel 25.4 får den nationella samordningscentralen på begäran av den behöriga nationella myndigheten begränsa åtkomst till information som rör nationell säkerhet, inbegripet om militära tillgångar, på grundval av principen om behovsenlig behörighet.

36 §. Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete. I 1 mom. 2 punkten i paragrafen föreskrivs om utlämnande av personuppgifter till i kustbevakningsbyrån, byråns sambandsmän samt till de tjänstemän i en medlemsstat som deltar i av byrån samordnade insatser eller pilotprojekt i Finland.

Enligt artikel 12.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska de nationella myndigheterna med ansvar för gränsförvaltning och nationella myndigheter med ansvar för återvändande i enlighet med denna förordning och annan relevant unionsrätt och nationell rätt om utbyte av information, i rätt tid och på korrekt sätt dela med sig av all nödvändig information. Bestämmelsen motsvarar artikel 10 i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen. I artikel 88 föreskrivs om byråns behandling av personuppgifter som utlämnas till byrån i samband med värdmedlemsstaternas insatser. En medlemsstats skyldighet att utlämna personuppgifter till byrån saknar nationell rörelsefrihet.

Värdmedlemsstaten ska tillåta medlemmar i enheterna att göra sådana sökningar i unionsdatabaser som är nödvändiga för att uppfylla operativa mål som anges i den operativa planen för gränskontroller, gränsbevakning och återvändande. Värdmedlemsstaten får även ge medlemmar i enheterna tillstånd att när det är nödvändigt göra sökningar i dess nationella databaser i samma syfte. (artikel 82.10; artikel 40 i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen). När det gäller nationella databaser har medlemsstaterna nationell rörelsefrihet.

Paragrafens 1 mom. ändras inte. Tjänstemän i en medlemsstat ändras i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen till medlemmar i enheter i den stående styrkan. Samtidigt avskaffas begränsningen av överlåtelse av uppgifter till att gälla byråns insatser i Finland, för överlåtelse av personuppgifter kan på de villkor som anges i gräns- och kustbevakningsförordningen komma i fråga även i byråns insatser som sker utanför Finland och som Finland deltar i via den stående styrkan. Hänvisningarna till den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen ändras till hänvisningar till gräns- och kustbevakningsförordningen.

Det skulle vara motiverat att behålla rätten att använda nationella databaser för medlemmarna i enheter i den stående styrkan. De ska enligt den föreslagna ändringen av 35 a § i gränsbevakningslagen ha de befogenheter som har föreskrivits för gränsbevakningstjänstemän att utföra

uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna samt rätt enligt 35 § 1 mom. i gränsbevakningslagen att använda maktmedel när en behörig finsk tjänsteman är närvarande. Således är det motiverat att även rätten till information är enhetlig.

Om rätten hos byråns sambandsperson att få information om den nationella situationsbilden föreskrivs i artikel 31.5 i gräns- och kustbevakningsförordningen, och därför har sambandspersonen rätt att få personuppgifter som avses i artikel 89.1 i anslutning till den nationella situationsbilden. I detta avseende har en medlemsstat inte nationell rörelsefrihet.

7.3 Sjöräddningslagen

12 §. Sjöräddningsregister. Paragrafen utökas enligt förslaget med ett nytt 2 mom. enligt vilket uppgifter om en sjöräddningsaktion får trots sekretessbestämmelserna behandlas även för att skapa och upprätthålla den nationella situationsbild som avses i artikel 25 i gräns- och kustbevakningsförordningen om aktionen har samband med gränssäkerhet. Uppgifter om en mobilteleapparats läge och andra personuppgifter än identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg, kan dock inte behandlas för syften enligt 2 mom. Det är inte fråga om personuppgifter som gäller personer utan uppgifter om händelser som har betydelse för förståelse av fenomen.

7.4 Polislagen

9 kap. Särskilda bestämmelser

9 i §. Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet. Paragrafen ändras till att motsvara gräns- och kustbevakningsförordningens bestämmelser om deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet. Rubriken ändras så att den gäller deltagande både i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka och i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Enligt 15 b § 1 mom. som föreslås i gränsbevakningslagen ska inrikesministeriet besluta om det årliga deltagandet (fördelning av kvoten) i den stående styrkans verksamhet i den europeiska gräns- och kustbevakningen. I 1 mom. föreskrivs enligt förslaget om Polisstyrelsens rätt att besluta om tillsättandet av polismän i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka samt i annan verksamhet i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Enligt momentets 1 punkt ska Polisstyrelsen besluta om placeringen av polismän som operativ personal i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns stående styrka som avses i artikel 2.16 i gräns- och kustbevakningsförordningen. I regel ska polismän delta i verksamheten i återvändandegrupper eller i återvändandeinterventioner som följeslagare eller som experter i fråga om återvändande. Utöver det kan lämpliga uppgifter för polisväsendet vara att delta i stödenheter för migrationshantering vid intervjuer för utredning av identitet, inreserutter och utredning om bakgrund i samband med olaglig inresa. Medlemsländerna ska delta i den stående styrkan med de personkvoter som anges i bilaga II, III och IV i gräns- och kustbevakningsförordningen. Den stående styrkan ersätter den tidigare reglerade reserven av följeslagare i vilka medlemsstaterna själva fick besluta om antalet följeslagare som deltar i återvändande. Den stående styrkan kan delta i byråns verksamhet i medlemsstater eller i tredjeländer. Bestämmelsen om polismäns deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet som ingår i momentets 3 punkt flyttas till paragrafens 1 mom. 1 punkt. Samtidigt upphävs momentets 3 punkt.

Momentets 2 punkt utökas med en bestämmelse om att Polisstyrelsen utöver begäran även får besluta om samtycke till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån om återvändandeenhetens

verksamhet i Finland i situationer enligt artikel 52.1. Enligt gräns- och kustbevakningsförordningen kan i fortsättningen också Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån på eget initiativ och med medlemsstatens samtycke sända ut återvändandeenheter till en medlemsstat. Tidigare kunde byrån sända ut enheter endast på medlemsstatens begäran. Dessutom ska de lagtekniska ändringar som behövs i hänvisningarna till artikeln göras i momentet.

Momentets 3 punkt upphävs och sakinnehållet flyttas till 1 punkten.

Paragrafen utökas med ett nytt 2 mom. Enligt vad som anges om Polisstyrelsens beslutsfattande i 1 mom. 1 punkten beslutar skyddspolisen om att enligt 1 mom. 1 punkten placera polismän i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka och i gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet. Enligt förslaget är skyddspolisen behörig arbetsgivare i stället för Polisstyrelsen.

Paragrafens 2 mom. blir 3 mom. och utökas med en bestämmelse om att inrikesministeriet utöver begäran också får besluta om att ge samtycke till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Samtycke är en förutsättning för att Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån på eget initiativ ska kunna inleda en återvändandeintervention i Finland. Enligt artikel 53.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska byrån, om en medlemsstat ställs inför en belastning vid genomförandet av skyldigheten att återsända personer som är föremål för ett beslut om återvändande, på eget initiativ och med den berörda medlemsstatens samtycke eller på begäran från den medlemsstaten, tillhandahålla lämpligt tekniskt och operativt stöd i form av en återvändandeintervention. En intervention kan bestå i utplacering av återvändandeenheter i värdmedlemsstaten som ger stöd i genomförandet av återvändandeförfaranden och organisationen av återvändandeinsatser från värdmedlemsstaten. I artikel 53.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om snabb återvändandeintervention. Då är det fråga om förhållanden där en medlemsstat ställs inför specifika och oproportionella utmaningar vid genomförandet av sin skyldighet att återsända personer som är föremål för ett beslut om återvändande. En snabb återvändandeintervention kan bestå i snabb utplacering av återvändandeenheter i värdmedlemsstaten som ger stöd i genomförandet av återvändandeförfaranden och organisationen av återvändandeinsatser från värdmedlemsstaten. I Finland ska inrikesministeriet besluta om att ge samtycke eller lämna begäran om inledande av en återvändandeintervention. Dessutom ska de lagtekniska ändringar som behövs i hänvisningarna till artikeln göras i momentet.

Paragrafens 3 mom. blir 4 mom. och utökas med en bestämmelse om att Polisstyrelsen utan dröjsmål ska meddela inrikesministeriet om den ger samtycke till användning av återvändandeenheter i Finland. Ändringen är teknisk, men den behövs, för tidigare gällde skyldigheten enbart begäran som Polisstyrelsen framställer. Dessutom görs den ändring som beror på att 1 mom. 3 punkten upphävs.

Paragrafens 4 mom. blir 5 mom. och ändras till att motsvara artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen om uppgifter och befogenheter för enheternas medlemmar. När en finsk polisman enligt Polisstyrelsens eller skyddspolisens beslut har placerats i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns stående styrkas operativa personal tillämpas gräns- och kustbevakningsförordningen på polismannens befogenheter. Enligt artikel 82.3 som ska tillämpas ska medlemmar i enheterna, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, fullt ut säkerställa respekten för de grundläggande rättigheterna och följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstatens nationella rätt. Momentet ska utökas med en bestämmelse som begränsar befogenheterna enligt vilken i dessa fall en polismans befogenheter att använda maktmedel dock inte får överskrida de befogenheter han eller hon skulle vara berättigad till i uppgifter som polisman i Finland.

9 j §. *Befogenheter för främmande staters tjänstemän vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns återvändandeuppdrag.* I artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om uppgifter och befogenheter för medlemmarna i enheterna. Medlemmar i enheterna ska, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, säkerställa respekten för de grundläggande rättigheterna och följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstatens nationella rätt.

I paragrafen föreskrivs om främmande staters tjänstemäns befogenheter i återvändandeuppdrag på finskt territorium. I 1 och 3 mom. i paragrafen görs en lagteknisk ändring och hänvisas till artikel 82 i förordningen. I Finland förutsätter rätten för främmande staters tjänstemän att använda maktmedel att det sker enligt en finsk polismanns anvisningar, och den främmande statens tjänsteman får endast använda sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sin befogenhet anvisar honom eller henne. Användning av maktmedel förutsätter att en finsk polisman inom gränserna för sina befogenheter i enskilda fall befullmäktigar tjänstemannen till det. Artikel 82.8 i förordningen förutsätter att användning av våld och maktmedelsredskap ska ske i närvaro av värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän. I förordningen avses med gränsbevakare en gränsbevakare som definieras i kodex om Schengengränserna, det vill säga en tjänsteman vars verksamhetsställe enligt nationell lagstiftning finns antingen vid ett gränsövergångsställe eller på gränsen eller i dess omedelbara närhet och som utför gränsövervakning i enlighet med förordningen eller nationell lagstiftning. I Finland definieras gränskontrollmyndighet i 3 § i utlänningslagen och definitionen täcker även polisen. Paragrafens 4 mom. utökas för tydlighets skull med ett omnämnande om maktmedel.

7.5 Skjutvapenlagen

17 §. *Undantag från tillämpningsområdet.* I paragrafens 1 mom. 13 punkt ändras den tekniska hänvisningen.

7.6 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

31 §. *Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet.* Enligt 2 mom. 1 punkten får polisen trots sekretessbestämmelserna till de behöriga myndigheter som avses i internationella avtal eller andra arrangemang som gäller återtagande av personer som olagligen kommit in och vistas i landet lämna ut personuppgifter för utförande av de uppgifter som avses i de internationella avtalen eller arrangemangen. De uppgifter som avses i punkten omfattar bland annat uppgifter som avses i 131 § i utlänningslagen och som utlämnas till en utländsk myndighet för identifiering av utlännningar enligt paragrafens 4 mom. På denna punkt föreslås inga ändringar i paragrafen.

I propositionen föreslås det att 131 § 4 mom. i utlänningslagen ändras så att personuppgifter som avses i paragrafens 1 mom. kan utlämnas förutom till utländska myndigheter även till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Det föreslås att 31 § 2 mom. i polisens personuppgiftslag utökas med en ny 3 punkt där det föreskrivs om överlåtande av personuppgifter enligt utlänningslagen till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för att byrån fullt ut ska kunna utföra de uppgifter som gäller återvändande enligt gräns- och kustbevakningsförordningen. Med stöd av bestämmelsen är det endast möjligt att utlämna sådana personuppgifter som polisen behandlar för att utföra uppgifter om vilka föreskrivs i 131 § i utlänningslagen.

Enligt den föreslagna 3 punkten kan uppgifter utlämnas enligt gräns- och kustbevakningsförordningen. Utan hinder av sekretessbestämmelserna är det är det påkallat att nationellt reglera utlämnande av uppgifter med beaktande av förutsättningarna för utlämnande av sekretessbelagd information enligt offentlighetslagen.

7.7 Utlänningslagen

95 §. Inlämnande av ansökan om internationellt skydd. I artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om uppgifter och befogenheter för medlemmarna i den stående styrkans enheter som ska sändas ut. Medlemmarna i enheterna i den stående styrkan ska, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, fullt ut säkerställa respekten för de grundläggande rättigheterna och följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstatens nationella rätt. I artikel 40 i förordningen föreskrivs om stödenheter för migrationshantering. Den tekniska och operativa förstärkning som tillhandahålls av den stående styrkan inom ramen för stödenheter för migrationshantering kan innefatta tillhandahållande av bland annat identifiering, registrering och intervjuer för informationsinhämtning av tredjelandsmedborgare. Enheternas medlemmar har inte befogenhet att fatta beslut.

Paragrafen föreslås bli utökad med ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om rätt för främmande staters tjänstemän i Finland att som medlemmar av enheter i den stående styrkan enligt gräns- och kustbevakningsförordningen bistå polisen eller gränskontrollmyndigheter i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på basis av internationellt skydd. Biståndet ska alltid ske under ledning av en tjänsteman vid polisen eller gränskontrollmyndigheten. Det ska alltid avtalas separat om uppgifter och ansvar i en insatsplan som utarbetas med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.

131 §. Upptagande av signalement. Enligt 1 mom. i paragrafen får polisen eller gränskontrollmyndigheten får för verifiering av identitet, för behandling, beslut och övervakning av utlänningars inresa och utresa samt vistelse och arbete och för tryggnad av statens säkerhet ta fingeravtryck, fotografier och andra signalement på persongrupper som avses i momentet. Uppgifterna införs i polisens register enligt 2 mom.

Enligt 4 mom. i paragrafen kan de i 1 mom. avsedda personuppgifter trots sekretessbestämmelserna, för identifiering av en utlänning, lämnas ut till en utländsk myndighet med beaktande av dataskyddsförordningen, lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och i polisens personuppgiftslag. Utlänningslagen har inte bestämmelser om överlåtelse av personuppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i fråga om identifieringsuppgifter som gäller återvändande. Polisen får således överlåta personuppgifter direkt till tredjeländers utlandsmyndighet för identifiering, men inte till gräns- och kustbevakningsbyrån.

I artikel 12 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om skyldigheten att utbyta information mellan gräns- och kustbevakningsbyrån och de nationella myndigheter som ansvarar för återvändande. Enligt artikel 49 får byrån använda plattformen för systemet för hantering av återvändanden för säker överföring av biografiska eller biometriska uppgifter enligt förordningen, inklusive alla typer av handlingar som kan betraktas som bevis eller prima facie-bevisning för medborgarskap för tredjelandsmedborgare som är föremål för beslut om återvändande, om överföringen av sådana personuppgifter är nödvändig för att byrån på begäran av en medlemsstat ska kunna bistå i arbetet med att bekräfta tredjelandsmedborgares identitet och medborgarskap i enskilda fall. Sådana uppgifter får inte lagras på plattformen och ska raderas omedelbart efter en bekräftelse av mottagandet.

Paragrafens 4 mom. föreslås bli utökad med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, utöver en utländsk myndighet, som en aktör till vilken personuppgifter med stöd av paragrafen kan överlåtas för identifiering av en utlänning trots sekretessbestämmelserna. Tillägget möjliggör ett intensivt samarbete med byrån och byråns verksamhet i anslutning till återvändande i enlighet med förordningen. I gräns- och kustbevakningsförordningen har byråns roll vid återvändande och utredning av identitet och anskaffning av resedokument som hänger nära ihop med

återvändande utvidgats. Byrån ska med full respekt för de grundläggande rättigheterna ge medlemsstaterna tekniskt och operativt stöd i återvändandeprocessen, också i utredning av tredjelandsmedborgares identitet och i andra åtgärder före återvändande och i samband med återvändande. Byrån ska dessutom bistå medlemsstater vid anskaffande av resehandlingar som behövs för återvändande i samråd med relevanta myndigheter i tredjeländer.

När uppgifter utlämnas ska enligt nämnda 4 mom. bestämmelserna i dataskyddsförordningen och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål beaktas. Den allmänna dataskyddslagstiftningen tillämpas på utlämnande enligt de allmänna bestämmelsernas tillämpningsområde beroende på behandlingssyftet. Eftersom de uppgifter som avses i paragrafen lagras i polisens register enligt 2 mom. och eftersom behandlingen av dessa uppgifter därför regleras enligt polisens personuppgiftslag ska även polisens personuppgiftslag beaktas när uppgifter utlämnas. Polisens personuppgiftslag innehåller bestämmelser som kompletterar den allmänna lagstiftningen när det gäller utlämnande av personuppgifter ur polisens register. Det föreslås att en ny 31 § om utlämnande av uppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån fogas till polisens personuppgiftslag.

133 §. Registrering av invandrare vid massinvandring. I artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om uppgifter och befogenheter för medlemmarna i den stående styrkans enheter som ska sändas ut. Medlemmarna i enheterna i den stående styrkan ska, när de utför sina uppgifter och utövar sina befogenheter, fullt ut säkerställa respekten för de grundläggande rättigheterna och följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstatens nationella rätt. I artikel 40 i förordningen föreskrivs om stödenheter för migrationshantering. Den tekniska och operativa förstärkning som tillhandahålls av den stående styrkan inom ramen för stödenheter för migrationshantering kan innefatta tillhandahållande av bland annat bistånd vid registreringen av tredjelandsmedborgare. Enheternas medlemmar har inte befogenhet att fatta beslut.

Paragrafen föreslås få ett nytt 5 mom. där det ska föreskrivas om främmande staters tjänstemäns rätt att som medlemmar i enheter i den stående styrkan i Finland bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i flyktingslussar med registrering av och upptagande av invandrades signalement enligt 131 § 1 mom. i utlänningslagen. Det ska alltid avtalas separat om uppgifter och ansvar i en insatsplan som utarbetas om den gemensamma insatsen med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.

152 b §. Övervakning av verkställigheten av avlägsnanden ur landet. Diskrimineringsombudsmannen svarar för Finlands deltagande i reserven med övervakare av återvändande med tvång, vilket artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen förutsätter. Om detta ska det föreskrivas i paragrafens nya 2 mom. Diskrimineringsombudsmannen svarar för utnämningen av övervakarna av återvändande och för skötseln av uppgiften. Detta är motiverat, eftersom ombudsmannen även svarar för övervakningen av nationellt avlägsnande ur landet. Personalen på diskrimineringsombudsmannens byrå har även lämplig utbildning och kompetens för att delta i reserven med övervakare av återvändande med tvång. Dessutom föreskriver artikel 62 i gräns- och kustbevakningsförordningen om byråns utbildning bland annat för övervakare av återvändande med tvång.

Diskrimineringsombudsmannen svarar för att övervakare ställs till förfogande enligt artikel 51.3 och för att reagera på övervakningsbegäran i en eventuell nationell undantagssituation. För att trygga diskrimineringsombudsmannens självständiga och oberoende ställning får diskrimineringsombudsmannen möjlighet att delta i årliga bilaterala förhandlingar med gräns- och kustbevakningsbyrån om deltagande i reserven. Diskrimineringsombudsmannen beslutar om de resur-

ser som Finland kan erbjuda byrån i de årliga förhandlingarna. Därigenom bevaras diskrimineringsombudsmannens rätt att besluta i vilken grad och på vilket sätt ombudsmannen deltar i den sameuropeiska övervakningen av avlägsnande ur landet.

Diskrimineringsombudsmannen beslutar också om Finlands begäran att få tillgång till övervakare av återvändande med tvång enligt artikel 51.4. Begäran framställs för byrån av Gränsbevakningsväsendets stab som är nationell kontaktpunkt i enlighet med 15 b § 4 mom. i gränsbevakningslagen.

7.8 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

14 a §. *Utlämnande av uppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.* Paragrafen föreskriver om Migrationsverkets rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och i syfte att möjliggöra frivilligt återvändande utlämna nödvändiga identifieringsuppgifter, uppgifter om familjeförhållandena, uppgifter som beskriver kunnande, kontaktuppgifter och uppgifter om resedokument enligt 7 § 1 mom. samt uppgifter om hälsotillstånd enligt 8 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån med iakttagande av det som föreskrivs i gräns- och kustbevakningsförordningen. Enligt artikel 48 i gräns- och kustbevakningsförordningen hör till det tekniska och operativa bistånd som Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ger i fråga om återvändande även organisation och samordning av återvändandeinsatser och tillhandahållande av bistånd i samband med frivilliga återvändanden i samarbete med medlemsstaterna och i samband med stöd vid frivilliga återvändanden från medlemsstaterna, tillhandahållande av bistånd till de som återvänder under såväl förberedelserna inför avresan som själva resan och efter ankomsten och återvändandet, med beaktande av utsatta personers behov.

I artikel 12 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om skyldigheten att utbyta information mellan gräns- och kustbevakningsbyrån och de nationella myndigheter som ansvarar för återvändande. Enligt artikel 49 i förordningen överför medlemsstaterna de uppgifter som behövs för att ge tekniskt och operativt stöd på byråns integrerade plattform för hantering av återvändande. Enligt bestämmelsen ska personuppgifterna endast omfatta biografiska uppgifter eller passagerarlistor. I 31 § i mottagningslagen föreskrivs om stöd för återresa. En tredjelandsmedborgare som återvänder frivilligt kan enligt bestämmelsen ansöka om understöd för frivillig återresa hos en förläggning eller hos Migrationsverket genom en stödansökan för frivillig återresa på vilken den sökandes personuppgifter också samlas in för genomförandet av återresan. De uppgifter som utlämnas till gräns- och kustbevakningsbyrån är personuppgifter som insamlats i stödansökan för frivillig återresa. Migrationsverket har bättre förutsättningar att samla in de uppgifter som behövs och överföra dem till byråns plattform för hantering än enskilda förläggningar. Därför ska paragrafen föreskriva att Migrationsverket centraliserat överläter sådana uppgifter som samlats in via stödansökningar för frivillig återresa som byrån enligt förordningen behöver för att ge tekniskt och operativt stöd. Enligt 11 § 1 mom. 1 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen har Migrationsverket rätt att få nödvändiga uppgifter av förläggningar för att sköta sina uppgifter enligt mottagningslagen.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 januari 2021, dvs. vid samma tidpunkt då tillämpningen av bestämmelserna om den stående styrkan i gräns- och kustbevakningsförordningen börjar.

9 Verkställighet och uppföljning

I artikel 121 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om utvärdering av förordningen. Kommissionen utför senast den 5 december 2023 och därefter vart fjärde år en utvärdering om byråns och den stående styrkans verksamhet. När kommissionen utför sin utvärdering ber den relevanta intressentgrupper om synpunkter. Kommissionen sänder utvärderingsberättelserna och sina slutsatser om dem till Europaparlamentet, rådet och förvaltningsrådet.

10 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Finlands deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka 2021 i enlighet med de skyldigheter gräns- och kustbevakningsförordningen ålägger Finland tas i beaktande som ett tillägg på 4 270 000 euro i statens budgetproposition för 2021 på mom. 26.20.01 (Gränsbevakningsväsendets verksamhetskostnader). Gränsbevakningsväsendet svarar 2021 även för övriga myndigheters lönekostnader när de deltar i Finlands kvot i den stående styrkan.

Det anslag som diskrimineringsombudsmannens nya uppgift förutsätter överförs till moment 25.01.03 (verksamhetsutgifter för myndigheter i anslutning till justitieministeriet) i den kompletterande budgetpropositionen 2021.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Suveränitet

Gräns- och kustbevakningsförordningen är en EU-rättsakt som ska iakttas som förpliktande och som tillämpas som sådan i alla medlemsstater. Enligt Europeiska unionens domstols etablerade rättspraxis är unionens lagstiftning primär i förhållande till nationella bestämmelser i enlighet med de villkor som fastställts i rättspraxis (enligt GrUU 20/2017 rd, s 6 och GrUU 51/2014 rd, s 2/II). Enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis får nationella bestämmelser inte utfärdas på förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen uttryckligen förpliktar eller bemyndigar till kompletterande nationell lagstiftning eller annat beslutsfattande (ärende 34/73, Variola, dom 10.10.1973, ärende 50/76, Amsterdam Bulb, dom 2.2.1977, 33 punkten).

Vid tolkningen av suveränitetsbestämmelserna i 1 § i grundlagen har det enligt etablerad praxis beaktats att Finland är medlem i flera internationella organisationer och speciellt i Europeiska unionen (RP 1/1998 rd, s. 71–72, GrUU 56/2006 rd, s. 2/II och GrUU 1/2007 rd, s. 2/II, GrUB 9/2010 rd, s. 10/I). En tolkning av suveränitetsbestämmelserna i grundlagen utgående från Finlands medlemskap i Europeiska unionen innebär enligt utskottets tidigare överväganden att man måste inse att medlemskapet uttryckligen har inneburit inskränkningar i suveräniteten inom olika sektorer av det allmänna (GrUU 1/2007 rd, s 2–3, GrUU 36/2006 rd, s. 5/I). I praktiken har detta inverkat så att skyldigheter med kopplingar till EU i princip ansetts vara operativa med avseende på suveränitetsbestämmelserna (GrUB 9/2010 rd, s. 10/I).

Grundlagsutskottet har tidigare i sina utlåtanden behandlat Europeiska unionens bestämmelser om gränsövervakning (GrUU 23/2017 rd, GrUU 3/2016 rd, GrUU 9/2009 rd, GrUU 1/2007 rd och GrUU 28/2002 rd). I sitt utlåtande om den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen konstaterade grundlagsutskottet att det i regleringen som föreslås enligt utskottets åsikt närmast är frågan om ytterligare utveckling av samarbetsformerna kring övervakningen av EU:s yttre gränser. Oberoende av den klara ökningen av överstatliga drag var det enligt utskottets

åsikt klart att när man agerar inom ramarna för de befogenheter som givits i Europeiska unionens grundfördrag är en sådan lagstiftning inte något problem med tanke på suveränitetsbestämmelserna (GrUU 3/2016 rd, s. 6). Grundlagsutskottet har dessutom fäst uppmärksamhet vid att en annan stats tjänstemän som lämnar bistånd bör få relevant introduktion i bland annat den gällande nationella lagstiftningen om befogenheter (GrUU 23/2017 rd, s. 4).

Uppgifterna och befogenheterna för gräns- och kustbevakningsbyrån motsvarar huvudsakligen befogenheterna i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen. Byråns uppgifter relaterade till tredjelandsmedborgares återvändande ökar dock. Byrån sköter uppföljningen av medlemsstaternas operativa behov relaterade till återvändande bland annat genom att insamla operativ information och erbjuda bistånd i återvändandeprocessens alla faser utan att ta ställning till innehållet i besluten om återvändande samt tekniskt och operativt bistånd i återvändandeinsatser och -interventioner, även när omständigheter kräver extra bistånd. En av byråns uttryckliga nya uppgifter är efterlevnad av de grundläggande rättigheterna i all verksamhet vid de yttre gränserna och i återvändandeinsatser (artikel 10.1 b, e och n).

Byråns nya uppgifter regleras detaljerat i artikel 48. Byrån erbjuder tekniskt och operativt bistånd i insamlingen av uppgifter som behövs för utfärdande av beslut om återvändande, identifiering av tredjelandsmedborgare som är föremål för återvändandeförfaranden och andra av medlemsstaternas åtgärder inför och i samband med återvändande samt efter ankomst och efter återvändande. Dessutom erbjuder byrån tekniskt och operativt bistånd i samband med stöd vid frivilliga återvändanden från medlemsstaterna, tillhandahållande av bistånd till dem som återvänder under såväl förberedelserna inför avresan som själva resan och efter ankomsten och återvändandet, med beaktande av utsatta personers behov. (Artikel 48.1 a i och iv).

Byrån får på eget initiativ, med den berörda medlemsstatens samtycke, organisera återvändandeinsatser, sända återvändandeenheter och erbjuda stöd för återvändandeinterventioner eller snabba återvändandeinterventioner (artikel 50, 52 och 53).

Uppgifterna och befogenheterna för medlemmarna i den stående styrkans enheter motsvarar huvudsakligen befogenheterna i den upphävda gräns- och kustbevakningsförordningen. Om enheternas uppgifter och befogenheter föreskrivs i artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen. I artikel 82.1 föreskrivs om nya uppgifter enligt förordningen om övervakningen av de yttre sjögränserna. En annan ny uppgift för medlemmar i den stående styrkans enheter är avslående av visum vid gränsen enligt artikel 35 i viseringskodex, om värdmedlemsstaten gett dem tillstånd att agera för dess räkning (artikel 82.11).

I gräns- och kustbevakningsförordningen finns en ny bestämmelse om hur medlemmarna i enheterna ska utföra uppgifter och utöva befogenheter, särskilt dem som kräver verkställande befogenheter, nödvändigt tillstånd av värdmedlemsstaten i enlighet med vad som formuleras i den operativa plan som avses i artikel 38 (artikel 82.2). Medlemmar i enheterna, inbegripet ordinarie personal, ska för de relevanta profilerna av värdmedlemsstaten ges tillstånd att under utplaceringen utföra uppgifter som kräver användning av våld, inklusive att bära och använda tjänstevapen, ammunition och utrustning, och ska vara föremål för samtycke från antingen hemmedlemsstaten eller, när det gäller ordinarie personal, byrån (artikel 82.8).

De enheter som gräns- och kustbevakningsbyrån sänder ut ska även i fortsättningen stå under ledning av värdmedlemsstaten. Medlemmarna i enheterna ska, när de utför uppgifter och använder befogenheter, följa unionens och internationell rätt och beakta de grundläggande rättigheterna och den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning (artikel 82.3). Enheternas medlemmar ska sköta uppgifter och utöva befogenheter endast i enlighet med anvisningar från

värdmedlemsstatens gränsbevakare eller personal som deltar i uppgifter som gäller återvändande och huvudsakligen i deras närvaro (artikel 82.4). Enheternas medlemmar har med tillstånd av hemmedlemsstatens och värdmedlemsstatens eller medlemmar i kategori 1 med tillstånd av gräns- och kustbevakningsbyrån rätt att använda maktmedel när de utför sina uppgifter i värdmedlemsstatens gränsbevakares närvaro och i enlighet med dess nationella lagstiftning (artikel 82.8). Enheternas medlemmar behandlas i fråga om straffrättsligt ansvar på samma sätt som värdmedlemsstatens tjänstemän (artikel 85). I fråga om civilrättsligt ansvar har värdmedlemsstaten ansvaret för skador som orsakas i deras tjänsteutövning, om inte skadan beror på grov oaktsamhet eller uppsåtligt missbruk (artikel 84).

Gräns- och kustbevakningsförordningen innebär inte att byrån eller medlemmar i den stående styrkans enheter i Finland ges befogenheter till självständig gränsövervakning. Förordningen möjliggör att en värdmedlemsstat får befullmäktiga medlemmar i enheterna att agera i deras ställe, och också att använda maktmedel så att tjänstemän från medlemsstaten inte deltar. Värdmedlemsstaten kan också befullmäktiga enheternas medlemmar att fatta beslut om nekad inresa och att neka visum vid gränsen.

Riksdagen har, när den behandlat den nya gräns- och kustbevakningsförordningen, framhållit att utvidgningen av de operativa befogenheterna inte innebär att befogenheten i fråga om yttre gränskontroll eller återvändande överförs till europeiska gräns- och kustbevakningen. De enheter som byrån sänder ut leds även i fortsättningen av den mottagande medlemsstaten. De gästande tjänstemännen ska, när de utför uppgifter och använder befogenheter, följa unionens och internationell rätt och beakta de grundläggande rättigheterna och den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning. De enheter som arbetar på medlemsstatens territorium iakttar den operativa plan som värdmedlemsstaten och byrån utarbetar i samråd och arbetar enligt värdmedlemsstatens anvisningar och i princip under ledning av värdmedlemsstatens tjänstemän. Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån eller tjänstemän från andra medlemsstater ska inte ges självständig rätt använda befogenheter på finländskt territorium (FvUU 34/2018 rd, s. 7 och 9–10).

Med stöd av den nationella rörelsefriheten enligt förordningen kommer Finland inte att ge medlemmar i enheter inom den stående styrkan självständiga befogenheter inom Finlands territorium. Detta innebär att Finland inte ger medlemmarna i enheterna tillstånd att agera för sin räkning (artikel 82.4), inte tillåter användning av maktmedel inom sitt territorium utan närvaro av värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän eller polismän (artikel 82.8) eller besluta om att neka inresa, neka visum eller neka visum vid gränsen (artikel 82.11 och artikel 55.7 e). Finland ger inte heller medlemmar i enheterna tillstånd att använda nationella databaser (artikel 82.10) med undantag för Gränsbevakningsväsendets rätt att enligt 36 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag överlåta personuppgifter bland annat till de tjänstemän i en medlemsstat som deltar i av gräns- och kustbevakningsbyrån samordnade insatser med iakttagande av gräns- och kustbevakningsförordningen.

Vad gäller Migrationsverket kommer medlemmarna i enheter i den stående styrkan inte att använda den befogenhet som är lagstadgad för Migrationsverket, det vill säga att fatta beslut. Deras uppgifter är närmast att bistå Migrationsverket bland annat med rådgivning, anvisningar och utveckling. Till den delen är det närmast fråga om sedvanliga uppgifter inom internationellt samarbete som inte har betydelse med tanke på utövning av offentlig makt.

Förordningen inverkar inte heller på befogenheter som gäller den nationella säkerheten. Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen ska i synnerhet den nationella säkerheten också i fortsättningen vara varje medlemsstats eget ansvar.

När det gäller nationellt beslutsfattande om bistånd från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån tillämpas motsvarande förfarande vid statsrådet som på liknande ärenden i dag. Statsrådet fattar beslut med parlamentariskt ansvarsskydd.

Således verkar regleringen inte orsaka problem i förhållande till suveränitetsregleringen enligt 1 § i grundlagen med beaktande av ovan nämnda utlåtanden av grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet.

Ställningen för medlemmarna in enheter inom den stående styrkan i Finland

Medlemmar i enheter inom den stående styrkan som kommer till Finland ska inom finskt territorium följa unionsrätten och internationell rätt samt värdmedlemsstaten Finlands nationella rätt med stöd av artikel 82.3 i gräns- och kustbevakningsförordningen. På serviceproducenten ska förvaltningens allmänna lagar, dvs. förvaltningslagen (808/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003), offentlighetslagen, dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), tillämpas. Rättssäkerheten och principerna för god förvaltning uppfylls även när medlemmar i enheter inom den stående styrkan sköter offentliga förvaltningsuppgifter i Finland.

Enligt 108 § 1 mom. i grundlagen ska justitiekanslern övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter. Enligt 109 § 1 mom. i grundlagen ska justitiekanslern övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter. När det gäller artikel 82.3 i gräns och kustbevakningsförordningen omfattar justitiekanslerns och riksdagens justitieombudsmans laglighetsprövning även medlemmar i enheter inom den stående styrkan i Finland.

Skydd för personuppgifter

Bestämmelserna i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska beaktas när nationell reglering som krävs för genomförandet av en EU-rättsakt utarbetas. Skyddet av privatlivet och av personuppgifter säkras i EU-rätten speciellt i artikel 7 och 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna har var och en rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer. I artikel 8.1 i stadgan tryggas vars och ens rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Enligt artikel 8.2 ska dessa uppgifter behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Var och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få rättelse av dem. Till de delar behandlingen av personuppgifter innehåller behandling av biometrisk data eller hälsouppgifter innebär detta utöver behandling av särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen också behandling av personuppgifter av känslig natur som grundlagsutskottet avser, och behandling av personuppgifter i anslutning till det kan gälla omfattande mängder personuppgifter. Grundlagsutskottet har ansett att behandling av känsliga personuppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter som hör till privatlivet (GrUU 1/2018 rd, GrUU 37/2013 rd, s. 2/I). Vad gäller behandling av sådana personuppgifter är det särskilt viktigt att säkerställa att åtgärder som begränsar integriteten är nödvändiga och proportionerliga.

Enligt artikel 52.1 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dess rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av

proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller mot behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

Unionens gränsövervaknings- och migrationspolitik gäller personer och därför innehåller förordningen många bestämmelser där behandling av personuppgifter ingår i den funktion som avses. Dessutom anses fartygs IMO-nummer och luftfartygs registreringsbeteckningar som ingår i situationsbilden också som personuppgifter. Begränsningar som gäller privatliv och skydd av personuppgifter grundar sig på lag, för det föreskrivs om dem på lagnivå i förordningen. Målen med förordningen genom vilka man strävar efter att effektivt förverkliga en europeisk integrerad gränsförvaltning vid de yttre gränserna, effektiv migrationsförvaltning, hög nivå på intern säkerhet inom unionen och störningsfri rörlighet för personer inom territoriet kan anses vara i enlighet med de erkända allmänna intressena inom unionsrätten. De konsekvenser som begränsar skyddet av privatliv och personuppgifter är berättigade i ljuset av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna eftersom de är i enlighet med proportionalitetsprincipen. De är nödvändiga för att de inte sträcker sig längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de mål som eftersträvas med dem.

I sin bedömning av sådana bestämmelser har grundlagsutskottet ansett att bestämmelserna måste granskas mot 10 § i grundlagen. Enligt 1 mom. utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis begränsas lagstiftarens rörelsefrihet utöver av denna bestämmelse även av att skyddet av personuppgifter delvis ingår i skyddet av privatlivet enligt samma moment. Sammantaget gäller frågan att lagstiftaren ska skydda denna rätt på ett sätt som kan anses acceptabelt enligt systemet för grundläggande rättigheter (se t.ex. GrUU 13/2016 rd, s. 3–4).

I stället bör skyddet för personuppgifter härefter i första hand tillgodoses med stöd av dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. Även med tanke på tydligheten bör vi förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet anser dock att det är klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 4–5).

Grundlagsutskottet har ansett det viktigt att man till den del Europeiska unionens lagstiftning förutsätter eller möjliggör nationell reglering ska de krav som följer av de grundläggande och mänskliga rättigheterna beaktas när denna nationella rörelsefrihet används (t.ex. GrUU 79/2018 rd, GrUU 14/2018 rd, GrUU 1/2018 rd, GrUU 25/2005 rd). Detta har betydelse speciellt med tanke på skyddet för personuppgifter. I artikel 12 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om skyldigheten att utbyta information mellan Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och de nationella myndigheter som ansvarar för återvändande. Gräns- och kustbevakningsförordningen medför också att medlemsstaterna blir skyldiga att utlämna personuppgifter relaterade till gränssäkerheten, situationsbilden och verkställandet av återvändande till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (artikel 49, 88 och 89). Behandlingen av personuppgifter hänför sig till fullgörande av en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige i enlighet med artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 14/2018 rd, s. 4) särskilt lyft fram behovet av reglering i de fall där personuppgifterna behandlas av en myndighet. De uppgifter som ska utlämnas till gräns- och kustbevakningsbyrån

innehåller också särskilda kategorier av personuppgifter. Även om dataskyddsförordningen är direkt tillämplig rätt, kan man inom rörelsefriheten enligt artikel 6 och 9 genom nationell lagstiftning föreskriva mer detaljerat om utlämnande av information och behandling av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, då behandlingen av personuppgifter baserar sig på den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldigheter. För att uppgifter ska kunna utlämnas måste man samtidigt även bryta deras sekretess enligt 29 § i offentlighetslagen. Den nationella lagen bör kompletteras med bestämmelser om Gränsbevakningsväsendets, polisens och Migrationsverkets rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna utlämna personuppgifter till gräns- och kustbevakningsbyrån.

I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har grundlagsutskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut trots sekretess är av känslig art (se t.ex. GrUU 73/2018 rd, s. 8, GrUU 15/2018 rd, s. 39, GrUU 38/2016 rd, s. 3). Utifrån skyddet för privatliv och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen har grundlagsutskottet bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut uppgifter trots sekretess och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Grundlagsutskottet har betonat att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är frågan inte bara om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller myndigheten som innehar informationen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas automatiskt. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att begäran om information måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut informationen bedöma begäran med avseende på de lagliga villkoren för utlämnandet. Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den göra att det uppstår ett läge där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (GrUU 73/2018 rd, s. 8–9, GrUU 62/2018 rd, s. 6, och de utlåtanden som nämns där).

Med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifter utgörs den viktigaste frågan i gräns- och kustbevakningsförordningen behandlingen av biometriska kännetecken (se GrUU 33/2016 rd, s. 4, GrUU 29/2016 rd, s. 4–5 och den rättspraxis som det hänvisas till där). Det är värt att beakta att allvarliga risker som gäller informationssäkerhet och missbruk av uppgifter kan vara förknippade med en sådan exceptionellt omfattande databas med biometriska kännetecken, vilket i sista hand kan utgöra ett hot mot en persons identitet (GrUU 13/2016 rd, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Grundlagsutskottet har även förutsatt att behandling av uppgifter av känslig natur begränsas med exakta och skarpt avgränsade bestämmelser till endast det nödvändiga (se t.ex. GrUU 13/2017 rd, s. 5 och GrUU 3/2017 rd, s. 5).

I artikel 88 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om personuppgifter som behandlas av gräns- och kustbevakningsbyrån och som insamlats av medlemsstaterna, medlemmarna i enheterna, byråns personal eller Easo och som har överförts till byrån i samband med gemensamma insatser, återvändandeinsatser, återvändandeinterventioner, pilotprojekt, snabba gränsinsatser och utplaceringar av stödenheter för migrationshantering. Dessa består av personuppgifter för personer som utan tillstånd passerar de yttre gränserna, personuppgifter som behövs för att bekräfta identiteten och nationaliteten för tredjelandsmedborgare inom ramen för återvändandeverksamhet, inbegripet passagerarlistor samt nummer på fordonsregistreringsskyltar, fordonsidentifieringsnummer, telefonnummer eller identifieringsnummer för fartyg och

luftfartyg, vilka är kopplade till de personer som utan tillstånd passerar de yttre gränserna och vilka är nödvändiga för att analysera ruttor och metoder som används för olaglig invandring.

Eftersom utlämnande av personuppgifter som avses i 7–11 och 15 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, medlemmar i enheter inom den stående styrkan och byråns kontaktperson förändrar personuppgifternas användnings- syfte, är det påkallat att reglera detta i 36 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag.

Enligt skäl 79 i ingressen till gräns- och kustbevakningsförordningen är återvändande av tredjelandsmedborgare som inte uppfyller eller inte längre uppfyller villkoren för inresa, vistelse eller bosättning i medlemsstaterna en väsentlig del av de övergripande insatserna för att bekämpa olaglig invandring och utgör en viktig fråga av stort allmänintresse. Det är nödvändigt att överlåta personuppgifterna för en person som avlägsnas ur landet eller återvänder frivilligt till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för att den ska kunna bistå i återvändandet i enlighet med artikel 48 i förordningen.

I artikel 49 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs om överföring, behandling och radering av biografiska och biometriska uppgifter. Bestämmelserna begränsar innehållet i de uppgifter som överlåts och de situationer där uppgifter får överlåtas. I gräns- och kustbevakningsförordningen föreskrivs inte vilka personuppgifter de biografiska uppgifterna innehåller, men enligt artikel 100.2 e har gräns- och kustbevakningsbyråns styrelse fullmakt att anta beslut om förteckningarna över de obligatoriska uppgifter och data som de nationella myndigheterna med ansvar för gränsförvaltning och för återvändande, ska utbyta med byrån så att byrån kan utföra sina uppgifter.

Bestämmelser om det ursprungliga ändamålet för insamling och registrering av uppgifter för identifiering av utlänningar finns i 131 § i utlänningslagen. Polisen eller gränskontrollmyndigheten får för verifiering av identitet, för behandling, beslut och övervakning av utlänningars inresa och utresa samt vistelse och arbete och för trygghet av statens säkerhet ta fingeravtryck, fotografier och andra signalement på persongrupper som fastställs i bestämmelsen. Personsignalement sparas i polisens register.

Enligt grundlagsutskottet är det en fråga om lagstiftningsordning att användningen av fingeravtryck som insamlats med stöd av 131 § i utlänningslagen uteslutande begränsas till ändamål som svarar mot det ändamål som de samlats in och registrerats för. Ett sådant ändamål kan enligt utskottet även vara att förhindra och utreda exakt definierade brott, men endast i den omfattning som verksamheten har en fast anknytning till det ursprungliga insamlings- och lagringssyftet (GrUU 51/2018 rd, s. 14, GrUU 47/2010 rd, s. 4). Tillåtna användningssyften för biometriska uppgifter som behandlas för utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen har enligt 15 § i polisens personuppgiftslag begränsats på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter, eftersom uppgifter får användas för andra ändamål än det ursprungliga ändamålet med behandlingen endast för att identifiera okända offer samt om det är nödvändigt att använda uppgifterna för att förebygga, avslöja eller utreda ett brott som avses i strafflagen och som anses ha haft en fast anknytning till uppgifternas ursprungliga ändamål med behandlingen enligt 131 § i utlänningslagen. Utlämnande av uppgifter till gräns- och kustbevakningsbyrån skulle handla om utlämnande av uppgifter för deras ursprungliga ändamål med behandlingen enligt 131 § i utlänningslagen.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om reformen av polisens personuppgiftslag fäst uppmärksamhet vid att nödvändighetskriterierna för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter bör stiftas på författningsnivå när det gäller vissa paragrafer. Eftersom det enligt utskottets praxis måste finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla

känsliga uppgifter bara om det är nödvändigt, måste ett i särklass grundrättighetskänsligt lagförslag kompletteras med en allmän bestämmelse med ett nödvändighetskrav för behandling av känsliga uppgifter eller alternativt komplettera regleringen paragrafvis med bestämmelser som knyter behandlingen av känsliga uppgifter till ett nödvändighetskrav (GrUU 51/2018, s. 6–7). 15 § 1 mom. i polisens personuppgiftslag innehåller en allmän bestämmelse enligt vilken uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter endast får behandlas om det är nödvändigt. Bestämmelser gäller också överlåtelse av uppgifter. Uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, såsom biometriska uppgifter som sparats med stöd av 131 § i utlänningslagen, kunde således utlämnas till gräns- och kustbevakningsbyrån på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter endast om det är nödvändigt. Det är nödvändigt att överlåta personuppgifterna för en person som återvänder till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för att den ska kunna bistå i återvändandet i enlighet med artikel 48 i förordningen. Artikel 49.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreskriver om hurdana uppgifter som kan överföras och om förutsättningarna för överförandet. Bestämmelserna begränsar innehållet i de uppgifter som överläts och de situationer där uppgifter får överlätas.

Förläggningen eller Migrationsverket samlar in de personuppgifter som behövs för frivilligt återvändande på stödansökan, och enligt den föreslagna bestämmelsen överlåter Migrationsverket de nödvändiga uppgifterna till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för samma syfte. De uppgifter som insamlas med stödansökan är identifieringsuppgifter, uppgifter om familjeförhållandena, uppgifter som beskriver kunskande, kontaktuppgifter och uppgifter om resedokument som nämns i 7 § 1 mom. i personuppgiftslagen för migrationsförvaltningen och som motsvarar personuppgifterna i artikel 4.1 i dataskyddsförordningen. Om en sökande behöver särskilt stöd under resan ska han eller hon anmäla de uppgifter om sin hälsa som saken gäller på stödansökan för frivilligt återvändande. Uppgifter om hälsotillstånd är enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen särskilda kategorier av personuppgifter som det är förbjudet att behandla, såvida det inte är nödvändigt att göra det av ett viktigt allmänt intresse med stöd av unionsrätten eller medlemsstatens lagstiftning. Enligt skäl 79 i ingressen till gräns- och kustbevakningsförordningen utgör återvändande en viktig fråga av stort allmänintresse. När gräns- och kustbevakningsbyrån till exempel ordnar transporter för återvändande måste den få information om omständigheter relaterade till hälsotillståndet hos en person som återvänder frivilligt, om detta förutsätter särskilda arrangemang under transporten för att säkerställa att personen får relevant hjälp. På ansökan om frivilligt återvändande samlas inte andra uppgifter in som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller känsliga uppgifter. De nödvändiga uppgifter som Migrationsverket överlåter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för genomförandet av frivillig återresa begränsas till de uppgifter som samlas in av den återvändande på ansökan om frivilligt återvändande.

Om gräns- och kustbevakningsbyråns behandling av personuppgifter föreskrivs i kapitel IV avsnitt 2 i gräns- och kustbevakningsförordningen. På behandlingen av personuppgifter tillämpar gräns- och kustbevakningsbyrån Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG. Enligt artikel 86.3 i gräns- och kustbevakningsförordningen får byrån överföra de personuppgifter som avses i artiklarna 49, 88 och 89 till ett tredjeland eller till en internationell organisation i enlighet med kapitel V i förordning (EU) 2018/1725 i den mån en sådan överföring är nödvändig för att byrån ska kunna utföra sina uppgifter. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om överföring av personuppgifter till tredjeländer eller internationella organisationer i kapitel V i dataskyddsförordningen. Grundlagsutskottet har enligt sin etablerade praxis förhållit sig avvisande till utlämnande av sådana uppgifter till tredjeländer men ansett att uppgifter som sparats med stöd av SIS-återvändandeförordningen under vissa förutsättningar dock kan lämnas till ett tredjeland, om det är

fråga om en tredjelandsmedborgare som olagligt vistas i landet och som ska återsändas för identifiering för beviljande av identitets- eller resehandlingar. (GrUU 13/2017 rd, GrUU 28/2016 rd, s.7 och de utlåtanden de hänvisar till).

Utifrån ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i enkel lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom gräns- och kustbevakningsförordningen innehåller bestämmelser som föreslås bli kompletterade genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 15 a, 15 b och 35 a §, sådana de lyder i lag
619/2017, samt
fogas till lagen en ny 35 i § som följer:

15 a §

Stöd från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om framställning av begäran till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån om en snabb gränsinsats som avses i artikel 37.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*. Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid ovillkorligen förutsätter att begäran framställs utan dröjsmål, får begäran framställas av inrikesministern innan frågan avgörs av statsrådets allmänna sammanträde.

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om åtgärder när Finland tar emot bistånd som avses i artikel 42 i gräns- och kustbevakningsförordningen i en situation som kräver brådskande insatser vid den yttre gränsen.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 1 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017).

15 b §

Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Inrikesministeriet beslutar om inrikesförvaltningens myndigheters årliga deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas verksamhet.

Gränsbevakningsväsendet samordnar genomförandet av Europas integrerade gränsförvaltning i Finland och Finlands deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Gränsbevakningsväsendet beslutar om sitt deltagande i andra insatser hos Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån än dem som avses i 1 mom. samt inom sitt ansvarsområde om lämnande av eller begäran om i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett tekniskt eller operativt bistånd.

Staben för gränsbevakningsväsendet är den nationella kontaktpunkt som avses i artikel 13 i gräns- och kustbevakningsförordningen och upprätthåller den nationella samordningscentral som avses i artikel 21.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 3 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

35 a §

Befogenheter för medlemmar i enheter som i Finland deltar i insatser som samordnas av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samt medlemmarnas rätt att använda maktmedel

De medlemmar som hör till en enhet i den stående styrkan som är utplacerad i Finland på Finlands begäran eller med stöd av artikel 42 i gräns- och kustbevakningsförordningen har när de följer anvisningar av en behörig finsk tjänsteman samma befogenheter att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna som gränsbevakningsmännen har enligt denna lag med undantag för beslut om nekad inresa enligt artikel 14 i kodexen samt uppgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 656/2014 om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser.

De i 1 mom. avsedda medlemmarna i den stående styrkan har även rätt att använda maktmedel enligt 35 § 1 mom. i en behörig finsk tjänstemans närvaro, om deras hemmedlemsstat eller Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån har gett sitt samtycke i enlighet med artikel 82.7 i gräns- och kustbevakningsförordningen och rätten inte har begränsats i den operativa plan som avses i artikel 38 eller i de anvisningar som Finland har meddelat enligt artikel 43 i förordningen.

35 i §

Gränsbevakningsmäns befogenheter i uppgifter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen

När gränsbevakningsmän utför uppgifter som avses i gräns- och kustbevakningsförordningen bestäms deras behörighet i enlighet med de författningar som gäller tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Gränsbevakningsmännens befogenheter får dock inte överskrida de befogenheter som fastställs i artikel 82.2 i förordningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019)
36 § och
fogas till lagen en ny 22 a § som följer:

22 a §

Rätt att få uppgifter för en nationell situationsbild

Gränsbevakningsväsendet har, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, för att skapa och upprätthålla den nationella situationsbild som avses i artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*, rätt att från polisen, Tullen, Migrationsverket, nödcentralsdatasystemet, luftfartsmyndigheterna och tillhandahållare av trafikledningstjänster få nödvändiga uppgifter enligt den genomförandeakt som avses i artikel 24.3 i förordningen, dock inte personuppgifter med undantag för identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg.

36 §

Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 7–11 och 15 § avsedda personuppgifter till

1) en myndighet som ansvarar för gränskontroll i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i någon annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna, för utförande av gränskontroll,

2) Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, byråns sambandsmän samt till de medlemmar i enheter i den stående styrkan som deltar i en insats som samordnas av byrån med iakttagande av bestämmelserna i gräns- och kustbevakningsförordningen,

3) en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § 1 mom. i gränsbevakningslagen, för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter.

De uppgifter som avses i denna paragraf får lämnas ut också som en datamängd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 12 § i sjöräddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 12 § i sjöräddningslagen (1145/2001), sådan den lyder i lag 640/2019, ett nytt 2 mom. som följer:

12 §

Sjöräddningsregister

Uppgifter om en sjöräddningsaktion, dock inte uppgifter om en mobilteleapparats läge eller andra personuppgifter än identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg, kan trots sekretessbestämmelser behandlas också för att producera och upprätthålla en nationell situationsbild som avses i artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 om aktionen har samband med gränsförvaltning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 9 kap. 9 i och 9 j § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 9 kap. 9 i och 9 j §, sådana de lyder i lag 621/2017, som följer:

9 kap

Särskilda bestämmelser

9 i §

Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet

Polisstyrelsen beslutar om:

1) placering av polismän i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka som operativ personal enligt artikel 2.16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896

om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*, samt i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet,

2) att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ge samtycke eller framställa en begäran enligt artikel 52.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen om att få återvändandeenheter till förfogande i Finland.

Med avvikelse från vad som anges om Polisstyrelsens beslutsfattande i 1 mom. 1 punkten beslutar skyddspolisen om placering av polismän i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka och i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet enligt 1 mom. 1 punkten.

Inrikesministeriet beslutar om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ge samtycke eller framställa en begäran om att i Finland inleda en återvändandeintervention som avses i artikel 53.1 och en snabb återvändandeintervention som avses i artikel 53.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Polisstyrelsen ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet om samtycke eller en begäran om återvändandeenheter som avses i 1 mom. 2 punkten. I en exceptionell situation kan inrikesministeriet besluta att dra tillbaka ett redan givet samtycke eller en begäran som framställts eller avsluta samarbete som inletts av Polisstyrelsen.

När en polisman som placerats i den i 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. avsedda stående styrkan utför ett i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett uppdrag i gräns- och kustbevakningsbyråns stående styrkas operativa personal, ska gräns- och kustbevakningsförordningen tillämpas på polismannens befogenheter. Polismannens befogenheter att använda maktmedel får dock inte överskrida de befogenheter polismannen skulle vara berättigad till i tjänsteutövning som polisman i Finland. På en polisman som deltar i uppdrag enligt gräns- och kustbevakningsförordningen tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

Vad som föreskrivs om beslutsfattande i 1–3 mom. ska tillämpas om inte annat följer av lagen om beslutsfattande vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

9 j §

Befogenheter för främmande staters tjänstemän vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns återvändandeuppdrag

När en främmande stats behöriga tjänsteman deltar i Finland i verksamhet som avses i artikel 52.1 eller 53.1 eller 53.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen, har tjänstemannen rätt att enligt anvisningar från en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. En främmande stats behöriga tjänsteman har rätt att under en finsk polismans uppsikt använda sådana maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen.

En främmande stats behöriga tjänsteman som deltar i verksamhet som avses i 1 mom. har med den utsändande statens samtycke rätt att bära vapen, ammunition och annan utrustning.

En behörig tjänsteman från en främmande stat har rätt att använda ett maktmedelsredskap endast om en finsk polisman inom ramen för sina befogenheter bemyndigar den behöriga tjänstemannen till det i ett enskilt fall, om inte något annat följer av artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

På främmande staters behöriga tjänstemän som med bemyndigande av en finsk tjänsteman använder maktmedel, maktmedelsredskap eller tar till nödvärn tillämpas 2 kap.17 § 1 och 2 mom. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § samt bestämmelser om excess i nödvärn i 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen.

Vad som i 1 och 3 mom. föreskrivs om en finsk polisman tillämpas också på en finsk gränsbevakningsman.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av 17 § i skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i skjutvapenlagen (1/1998) 17 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag 622/2017,
som följer:

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

13) överföring till eller från Finland och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas av medlemmar i enheter i den stående styrkan som är verksamma på finskt territorium och som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 31 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 31 § 2 mom. som följer:

31 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet

Polisen får trots sekretessbestämmelserna

1) till de behöriga myndigheter som avses i internationella avtal eller andra arrangemang som gäller återtagande av personer som olagligen kommit in och vistas i landet lämna ut personuppgifter för utförande av de uppgifter som avses i de internationella avtalen eller arrangemangen,

2) till de myndigheter som ansvarar för vapentillsynen i en annan stat lämna ut personuppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler, om det med tanke på vapentillsynen är nödvändigt att lämna ut uppgifterna,

3) till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut personuppgifter som ska behandlas vid utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 131 § 4 mom. och 152 b §, sådana de lyder, 131 § 4 mom. i lag 635/2019 och 152 b § i lag 1341/2014 samt
fogas till 95 §, sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 437/2019, ett nytt 5 mom. och till 133 §, sådan den lyder i lag 749/2011, ett nytt 5 mom. som följer:

95 §

Inlämnande av ansökan om internationellt skydd

En behörig tjänsteman från en främmande stat får som medlem i en enhet i Finland som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan *gräns- och kustbevakningsförordningen*, sänts ut från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

131 §

Upptagande av signalement

Personuppgifter som avses i 1 mom. kan trots sekretessbestämmelserna, för identifiering av en utlänning, lämnas ut till en utländsk myndighet och till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018) och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

En behörig tjänsteman från en främmande stat får som medlem i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen sänts ut från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter enligt 3 mom. och med upptagande av signalement enligt 131 § 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

152 b §

Övervakning av verkställigheten av avlägsnanden ur landet

Diskrimineringsombudsmannen har till uppgift att i alla faser övervaka hur avlägsnanden ur landet verkställs.

Diskrimineringsombudsmannen svarar för deltagande i en reserv med övervakare av återvändande med tvång enligt artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen. Diskrimineringsombudsmannen kan delta i årliga bilaterala förhandlingar med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån enligt artikel 51.3 och svarar för framställande av en begäran enligt artikel 51.4 till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån via den nationella kontaktpunkt som avses i 15 b § 4 mom. i gränsbevakningslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) en ny 14 a § som följer:

14 a §

Utlämnande av personuppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Migrationsverket får trots sekretessbestämmelserna till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut sådana i 7 § 1 mom. avsedda personuppgifter och sådana i 8 § avsedda hälsouppgifter ur särskilda kategorier av personuppgifter som samlats in genom ansökan om bidrag för frivillig återresa och som är nödvändiga för genomförandet av frivillig återresa, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 oktober 2020

Statsminister

Sanna Marin

Inrikesminister Maria Ohisalo

1.

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gränsbevakningslagen (578/2005) 15 a, 15 b och 35 a §, sådana de lyder i lag
619/2017, samt
fogas till lagen en ny 35 i § som följer:

Gällande lydelse

15 a §

Assistans från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om framställning av begäran till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån om en snabb gränsinsats som avses i artikel 15.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kustbevakning och om *ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 863/2007, rådets förordning (EG) nr 2007/2004 och rådets beslut 2005/267/EG* (gräns- och kustbevakningsförordningen). Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid ovillkorligen förutsätter att begäran framställs utan dröjsmål, får begäran framställas av inrikesministern innan frågan avgörs av statsrådets allmänna sammanträde.

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om åtgärder när Finland tar emot bistånd som avses i artikel 19 i gräns- och kustbevakningsförordningen i en situation som kräver brådsakande insatser vid den yttre gränsen.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 1 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017).

Föreslagen lydelse

15 a §

Stöd från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om framställning av begäran till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån om en snabb gränsinsats som avses i artikel 37.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om ***upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan gräns- och kustbevakningsförordningen***. Om ett hot som riktas mot den allmänna ordningen, den inre säkerheten eller folkhälsan emellertid ovillkorligen förutsätter att begäran framställs utan dröjsmål, får begäran framställas av inrikesministern innan frågan avgörs av statsrådets allmänna sammanträde.

Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslut om åtgärder när Finland tar emot bistånd som avses i artikel 42 i gräns- och kustbevakningsförordningen i en situation som kräver brådsakande insatser vid den yttre gränsen.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 1 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017).

Gällande lydelse

15 b §

Deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet samt lämnande av och begäran om tekniskt eller operativt bistånd

Beslut om att enligt artikel 17.9 i gräns- och kustbevakningsförordningen till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ställa gränsbevakningsmän till förfogande för en snabb gränsinsats fattas av chefen för gränsbevakningsväsendet inom gränserna för Finlands kvot, som fastställs i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Gränsbevakningsväsendet beslutar om sitt deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns andra insatser och övriga verksamhet samt inom sitt ansvarsområde om lämnande av eller begäran om i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett tekniskt eller operativt bistånd.

Staben för gränsbevakningsväsendet är den nationella kontaktpunkt som avses i artikel 23 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 2 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

35 a §

Befogenheter för tjänstemän som i Finland deltar i insatser och pilotprojekt som samordnas av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samt tjänstemännens rätt att använda maktmedel

De som hör till en snabb gränsinsatsenhet som är utplacerad i Finland på Finlands begäran eller med stöd av artikel 19 i gräns- och kustbevakningsförordningen och gästande tjänstemän som deltar i gemensamma insatser och pilotprojekt i Finland har när de följer anvisningar av en behörig finsk tjänsteman samma befogenheter att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna som

Föreslagen lydelse

15 b §

Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Inrikesministeriet beslutar om inrikesförvaltningens myndigheters årliga deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas verksamhet.

Gränsbevakningsväsendet samordnar genomförandet av Europas integrerade gränsförvaltning i Finland och Finlands deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Gränsbevakningsväsendet beslutar om sitt deltagande i andra insatser hos Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån än dem som avses i 1 mom. samt inom sitt ansvarsområde om lämnande av eller begäran om i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett tekniskt eller operativt bistånd.

Staben för gränsbevakningsväsendet är den nationella kontaktpunkt som avses i artikel 13 i gräns- och kustbevakningsförordningen och upprätthåller den nationella samordningscentral som avses i artikel 21.

Bestämmelserna om beslutsfattande i 3 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

35 a §

Befogenheter för medlemmar i enheter som i Finland deltar i insatser som samordnas av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån samt medlemmarnas rätt att använda maktmedel

De medlemmar som hör till en enhet i den stående styrkan som är utplacerad i Finland på Finlands begäran eller med stöd av artikel 42 i gräns- och kustbevakningsförordningen har när de följer anvisningar av en behörig finsk tjänsteman samma befogenheter att utföra uppgifter enligt kodexen om Schengengränserna som gränsbevakningsmännen har enligt denna lag med undantag för beslut om nekad

Gällande lydelse

gränsbevakningsmännen har enligt denna lag med undantag för beslut enligt artikel 14 att neka inresa.

De ovan avsedda tjänstemännen har även rätt att använda maktmedel enligt 35 § 1 mom. i en behörig finsk tjänstemans närvaro, om deras hemmedlemsstat har gett sitt samtycke och rätten inte har begränsats i den operativa plan som avses i artikel 16 i gräns- och kustbevakningsförordningen eller i de anvisningar enligt artikel 21 i gräns- och kustbevakningsförordningen som Finland har meddelat.

(ny)

Föreslagen lydelse

inresa enligt artikel 14 i kodexen samt uppgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 656/2014 om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser.

De i 1 mom. avsedda medlemmarna i den stående styrkan har även rätt att använda maktmedel enligt 35 § 1 mom. i en behörig finsk tjänstemans närvaro, om deras hemmedlemsstat eller Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån har gett sitt samtycke i enlighet med artikel 82.7 i gräns- och kustbevakningsförordningen och rätten inte har begränsats i den operativa plan som avses i artikel 38 eller i de anvisningar som Finland har meddelat enligt artikel 43 i förordningen.

35 i §

Gränsbevakningsmäns befogenheter i uppgifter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen

När gränsbevakningsmän utför uppgifter som avses i gräns- och kustbevakningsförordningen bestäms deras behörighet i enlighet med de författningar som gäller tjänsteuppdrag som utförs i Finland. Gränsbevakningsmännens befogenheter får dock inte överskrida de befogenheter som fastställs i artikel 82.2 i förordningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019)
36 § och
fogas till lagen en ny 22 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(ny)

22 a §

Rätt att få uppgifter för en nationell situationsbild

Gränsbevakningsväsendet har, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, för att skapa och upprätthålla den nationella situationsbild som avses i artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan gräns- och kustbevakningsförordningen, rätt att från polisen, Tullen, Migrationsverket, nödcentralsdatasystemet, luftfartsmyndigheterna och tillhandahållare av trafikledningstjänster få nödvändiga uppgifter enligt den genomförandeakt som avses i artikel 24.3 i förordningen, dock inte personuppgifter med undantag för identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg.

36 §

36 §

Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete

Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 7–11 och 15 § avsedda personuppgifter till

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 7–11 och 15 § avsedda personuppgifter till

1) en myndighet som ansvarar för gränskontroll i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i någon annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna, för utförande av gränskontroll,

1) en myndighet som ansvarar för gränskontroll i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i någon annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna, för utförande av gränskontroll,

Gällande lydelse

2) Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, byråns sambandsmän samt till de tjänstemän i en medlemsstat som deltar i av byrån samordnade insatser *eller pilotprojekt i Finland*, med iakttagande av bestämmelserna i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kustbevakning och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 863/2007, rådets förordning (EG) nr 2007/2004 och rådets beslut 2005/267/EG*,

3) en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § 1 mom. i gränsbevakningslagen, för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter.

De uppgifter som avses i denna paragraf får lämnas ut också som en datamängd.

Föreslagen lydelse

2) Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, byråns sambandsmän samt till de *medlemmar i enheter i den stående styrkan* som deltar i en insats som samordnas av byrån med iakttagande av bestämmelserna i *gräns- och kustbevakningsförordningen*,

3) en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § 1 mom. i gränsbevakningslagen, för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter.

De uppgifter som avses i denna paragraf får lämnas ut också som en datamängd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 12 § i sjöräddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut *fogas* till 12 § i sjöräddningslagen (1145/2001), sådan den lyder i lag 640/2019, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

12 §

Sjöräddningsregister

(ny)

Föreslagen lydelse

12 §

Sjöräddningsregister

Uppgifter om en sjöräddningsaktion, dock inte uppgifter om en mobilteleapparats läge

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

eller andra personuppgifter än identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg, kan trots sekretessbestämmelser behandlas också för att producera och upprätthålla en nationell situationsbild som avses i artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624 om aktionen har samband med gränsförvaltning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 9 kap. 9 i och 9 j § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polislagen (872/2011) 9 kap. 9 i och 9 j §, sådana de lyder i lag 621/2017, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

Särskilda bestämmelser

9 i §

9 i §

Deltagande i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet

*Deltagande i **europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och** Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet*

Polisstyrelsen beslutar om

1) ställande av polismän till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns förfogande som sådana eskortörer vid återvändande med tvång som avses i artikel 30.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kust-

Polisstyrelsen beslutar om:

1) *placering* av polismän i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka som operativ personal enligt artikel 2.16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU)

Gällande lydelse

bevakning och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 863/2007, rådets förordning (EG) nr 2007/2004 och rådets beslut 2005/267/EG (gräns- och kustbevakningsförordningen),

2) att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån framställa en begäran enligt artikel 30.4 i gräns- och kustbevakningsförordningen om att i Finland till förfogande få eskortörer vid återvändande med tvång,

3) att sända ut polismän till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns insatser och övriga verksamhet.

Inrikesministeriet beslutar om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån framställa en begäran om att i Finland inleda en återvändandeintervention som avses i artikel 33.1 och en snabb återvändandeintervention som avses i artikel 33.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Polisstyrelsen ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet om en begäran och utsändning av polismän som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten. I en exceptionell situation kan inrikesministeriet besluta att dra tillbaka en begäran som framställts eller avsluta samarbete som inletts av Polisstyrelsen.

När en polisman utför ett i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett uppdrag, ska på polismannens befogenheter tillämpas de bestämmelser som gäller för tjänsteuppdrag som utförs i Finland, om inte något annat följer av gräns- och kustbevakningsförordningen. På en polisman som deltar i uppdrag enligt gräns- och kustbevakningsförordningen tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringssuppdrag.

Föreslagen lydelse

2016/1624, nedan **gräns- och kustbevakningsförordningen**, samt i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet,

2) att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ge samtycke eller framställa en begäran enligt artikel 52.1 i gräns- och kustbevakningsförordningen om att få återvändandeenheter till förfogande i Finland.

Med avvikelse från vad som anges om Polisstyrelsens beslutsfattande i 1 mom. 1 punkten beslutar skyddspolisen om placering av polismän i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka och i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns övriga verksamhet enligt 1 mom. 1 punkten.

Inrikesministeriet beslutar om att till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ge samtycke eller framställa en begäran om att i Finland inleda en återvändandeintervention som avses i artikel 53.1 och en snabb återvändandeintervention som avses i artikel 53.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Polisstyrelsen ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet om samtycke eller en begäran om återvändandeenheter som avses i 1 mom. 2 punkten. I en exceptionell situation kan inrikesministeriet besluta att dra tillbaka ett redan givet samtycke eller en begäran som framställts eller avsluta samarbete som inletts av Polisstyrelsen.

När en polisman som placerats i den i 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. avsedda stående styrkan utför ett i gräns- och kustbevakningsförordningen avsett uppdrag i gräns- och kustbevakningsbyråns stående styrkas operativa personal, ska gräns- och kustbevakningsförordningen tillämpas på polismannens befogenheter. Polismannens befogenheter att använda maktmedel får dock inte överskrida de befogenheter polismannen skulle vara berättigad till i tjänsteutövning som polisman i Finland. På en polisman som deltar i uppdrag enligt gräns- och kustbevakningsförordningen

Gällande lydelse

Vad som föreskrivs om beslutsfattande i 1 och 2 mom. ska tillämpas om inte annat följer av lagen om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

9 j §

Befogenheter för främmande staters tjänstemän vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns återvändandeuppdrag

När en främmande stats behöriga tjänsteman deltar i Finland i verksamhet som avses i artikel 30.1 och 30.3 samt artikel 33.1 och 33.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen, har tjänstemannen rätt att enligt anvisningar från en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. En främmande stats behöriga tjänsteman har rätt att under en finsk polismans uppsikt använda sådana maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen.

En främmande stats behöriga tjänsteman som deltar i verksamhet som avses i 1 mom. har med den utsändande statens samtycke rätt att bära vapen, ammunition och annan utrustning.

En behörig tjänsteman från en främmande stat har rätt att använda ett maktmedelsredskap endast om en finsk polisman inom ramen för sina befogenheter bemyndigar den behöriga tjänstemannen till det i ett enskilt fall, om inte något annat följer av artikel 40 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

På främmande staters behöriga tjänstemän som med bemyndigande av en finsk tjänsteman använder maktmedel eller tar till nödvärn tillämpas 2 kap.17 § 1 och 2 mom. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen.

Vad som i 1 och 3 mom. föreskrivs om en finsk polisman tillämpas också på en finsk gränsbevakningsman.

Föreslagen lydelse

tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag.

Vad som föreskrivs om beslutsfattande i 1–3 mom. ska tillämpas om inte annat följer av lagen om beslutsfattande vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd.

9 j §

Befogenheter för främmande staters tjänstemän vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns återvändandeuppdrag

När en främmande stats behöriga tjänsteman deltar i Finland i verksamhet som avses i artikel 52.1 eller 53.1 eller 53.2 i gräns- och kustbevakningsförordningen, har tjänstemannen rätt att enligt anvisningar från en finsk polisman utöva en polismans sådana befogenheter som en finsk polisman med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen. En främmande stats behöriga tjänsteman har rätt att under en finsk polismans uppsikt använda sådana maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter anvisar tjänstemannen.

En främmande stats behöriga tjänsteman som deltar i verksamhet som avses i 1 mom. har med den utsändande statens samtycke rätt att bära vapen, ammunition och annan utrustning.

En behörig tjänsteman från en främmande stat har rätt att använda ett maktmedelsredskap endast om en finsk polisman inom ramen för sina befogenheter bemyndigar den behöriga tjänstemannen till det i ett enskilt fall, om inte något annat följer av artikel 82 i gräns- och kustbevakningsförordningen.

På främmande staters behöriga tjänstemän som med bemyndigande av en finsk tjänsteman använder maktmedel, *maktmedelsredskap* eller tar till nödvärn tillämpas 2 kap.17 § 1 och 2 mom. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § *samt* bestämmelser om excess i nödvärn i 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen.

Vad som i 1 och 3 mom. föreskrivs om en finsk polisman tillämpas också på en finsk gränsbevakningsman.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 17 § i skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i skjutvapenlagen (1/1998) 17 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag 622/2017,
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte

Denna lag gäller inte

13) överföring till eller från Finland och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas av sådana tjänstemän från Europeiska unionens medlemsstater som är verksamma på finskt territorium och som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kustbevakning och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 och upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 863/2007, rådets förordning (EG) nr 2007/2004 och rådets beslut 2005/267/EG,

13) överföring till eller från Finland och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som innehas av medlemmar i enheter i den stående styrkan som är verksamma på finskt territorium och som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624,

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 31 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 31 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

31 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet

Polisen får trots sekretessbestämmelserna
1) till de behöriga myndigheter som avses i internationella avtal eller andra arrangemang som gäller återtagande av personer som olagligen kommit in och vistas i landet lämna ut personuppgifter för utförande av de uppgifter som avses i de internationella avtalen eller arrangemangen,
2) till de myndigheter som ansvarar för vapentillsynen i en annan stat lämna ut personuppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler, om det med tanke på vapentillsynen är nödvändigt att lämna ut uppgifterna.

Föreslagen lydelse

31 §

Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet

Polisen får trots sekretessbestämmelserna
1) till de behöriga myndigheter som avses i internationella avtal eller andra arrangemang som gäller återtagande av personer som olagligen kommit in och vistas i landet lämna ut personuppgifter för utförande av de uppgifter som avses i de internationella avtalen eller arrangemangen,
2) till de myndigheter som ansvarar för vapentillsynen i en annan stat lämna ut personuppgifter om förvärv, innehav, överföring, införsel och utförsel av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler, om det med tanke på vapentillsynen är nödvändigt att lämna ut uppgifterna,
3) till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut personuppgifter som ska behandlas vid utförande av uppgifter enligt 131 § i utlänningslagen med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 131 § 4 mom. och 152 b §, sådana de lyder, 131 § 4 mom. i lag 635/2019 och 152 b § i lag 1341/2014 samt
fogas till 95 §, sådan den lyder i lagarna 194/2015 och 437/2019, ett nytt 5 mom. och till 133 §, sådan den lyder i lag 749/2011, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

95 §

95 §

Inlämnande av ansökan om internationellt skydd

Inlämnande av ansökan om internationellt skydd

(ny)

En behörig tjänsteman från en främmande stat får som medlem i en enhet i Finland som i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624, nedan gräns- och kustbevakningsförordningen, sänts ut från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter som gäller registrering av utlänningar som ansöker om uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

131 §

131 §

Upptagande av signalement

Upptagande av signalement

Personuppgifter som avses i 1 mom. kan trots sekretessbestämmelserna, för identifiering av en utlänning, lämnas ut till en utländsk myndighet med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679

Personuppgifter som avses i 1 mom. kan trots sekretessbestämmelserna, för identifiering av en utlänning, lämnas ut till en utländsk myndighet och till Europeiska gräns- och

Gällande lydelse

om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018) och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

(ny)

152 b §

Övervakning av verkställigheten av avlägsnanden ur landet

Diskrimineringsombudsmannen har till uppgift att i alla faser övervaka hur avlägsnanden ur landet verkställs.

Föreslagen lydelse

kustbevakningsbyrån med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018) och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

133 §

Registrering av invandrare vid massinvandring

En behörig tjänsteman från en främmande stat får som medlem i en enhet i Finland som i enlighet med gräns- och kustbevakningsförordningen sänts ut från den stående styrkan vid europeiska gräns- och kustbevakningen bistå polisen och gränskontrollmyndigheten i uppgifter enligt 3 mom. och med upptagande av signalement enligt 131 § 1 mom. under ledning av en polisman eller en tjänsteman vid gränskontrollmyndigheten.

152 b §

Övervakning av verkställigheten av avlägsnanden ur landet

Diskrimineringsombudsmannen har till uppgift att i alla faser övervaka hur avlägsnanden ur landet verkställs.

Diskrimineringsombudsmannen svarar för deltagande i en reserv med övervakare av återvändande med tvång enligt artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen. Diskrimineringsombudsmannen kan delta i årliga bilaterala förhandlingar med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån enligt artikel 51.3 och svarar för framställande av en begäran enligt artikel 51.4 till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån via den nationella kontaktpunkt som avses i 15 b § 4 mom. i gränsbevakningslagen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) en ny
14 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(ny)

14 a §

Utlämnande av personuppgifter till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Migrationsverket får trots sekretessbestämmelserna till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån lämna ut sådana i 7 § 1 mom. avsedda personuppgifter och sådana i 8 § avsedda hälsouppgifter ur särskilda kategorier av personuppgifter som samlats in genom ansökan om bidrag för frivillig återresa och som är nödvändiga för genomförandet av frivillig återresa, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1896 om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1052/2013 och (EU) 2016/1624.

Denna lag träder i kraft den 20 .